

 **laiškai
lietuviams**

kovas/march 1975

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” SIDABRINĖ DIENA	75	Nijolė Jankutė
ATGAILA	76	A. Rubikas
EILĖRAŠČIAI	79	Danguolė Sadūnaitė
PIRMOJI MOTERIS — BAŽNYČIOS DAKTARĖ (II)	80	Alfonsas Grauslys
JĖZUITAI NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE (XXV)	84	Br. Krištanavičius, S.J.
RAMAUS POETIŠKUMO LYRIKA	92	Vytautas A. Jonynas
TĖVYNĖJE	95	Danutė Bindokienė
KALBA	97	Juozas Vaišnys, S.J.
FILMAI	100	Juozas Prunskis
ATGARSIAI	102	
TRUMPAI IŠ VISUR	103	J. Pr.
I ANTRĄJĮ ŠIMTMEČIO KETVIRTĮ	108	Redakcija

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

1975 / KOVAS - MARCH / VOLUME XXVI, NO.

*Juk taip dar neseniai.
Įsupę vystykluos,
Lyg trapią brangenybę
Paliest nedirsdami,
Ant kelių puolę,
Garbinom žvaigždės paženklintą
Silpnutį Kūdikelį.
O jau dabar,
Erškėčiais galvą,
Ieties ašmenimis sužeidę šoną Jo,
Prie kryžiaus Golgotos kalvoje prikėlę,
Kryžkelius, kelius,
Bažnyčias, krikštasuoles, namus.
Kūdikių ir mirčiai patikėtų krūtines
Mes puošiam Nukryžiuotuoju.*

*Bet nepalikime
Žmogaus, pasmerkę mirčiai.
Kabėti vieno!
Praverkime namų duris.
Ištieskime kaimynui ranką!
Netruks ateit diena trečioji —
Ir žemė, ir dangus.
Ir mes drauge su jais
Šviesiam džiaugsme
Pabusime gyventi!*

Danutė Lipčiūtė

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” SIDABRINĖ DIENA

(Nijolės Jankutės kalba, pasakyta "L.L." 25 m. sukakties minėjime)

Sveikindami žmogų jo 25-tojo gimtadienio proga, galime su poetu sakyti, "tu pačioje jaunystėje ir pačiame pavasary", nes pilnąją dvasinę brandą, didesnius pasiekimus ir gyvenimo patirtį dar atneš tolimesni metai, žmogiškoji vasara.

Bet 25-ri žurnalo gyvavimo metai jau byloja apie jo brandumą, pasiekimus ir didelį pasisekimą skaitytojų tarpe. Tas pasisekimas nėra atsitiktinis. Tai didelio, nuolatinio, dažnai įtempto darbo vaisius. Tai redaktoriaus, jo kolektyvo ir bendradarbių sutartinė, atliepanti dvasiniams skaitytojo poreikiams, skatinanti jį susimąstyti, kelti klausimus ir sulaukti atsakymų. Tai mūsų lietuviškas žodis, klestintis svetimoj žemėj, vešlus kaip dobilas, kurio medus peni sielą.

Prieš 25-rius metus į žmones išėję 8 psl. "Laiškai Lietuviams" išgražėjo, praturtėjo savo išore ir ištobulėjo turiniu. Čia norėtusi trumpai stabtelėti prie kelių šio žurnalo skyrių, kurie "Laiškus" ypač praturtino ir išpopuliarino. Tai "Jaunimo", "Šeimos" ir "Kalbos" skyriai.

Pirmaisiais "Laiškų" gyvavimo metais "Jaunimo" ir "Šeimos" skyriai lietuvių visuomenėj sukėlė nemažai kontroversijų, nes opių moralinio gyvenimo klausimų nagrinėjimas žurnalo lapuose erzino konservatyvius skaitytojus, bet domino ir patraukė tuos, kurie suprato, kad moralinės srities klausimų nelietimas dar nereiškia jų nebuvimo bei neaktualumo, ypač šiais laikais.

Jaunamečių nusikaltimai, irstančios šeimos, gilėjantis plyšys tarp išpažįstamo tikėjimo ir kasdieninio gyvenimo buvo ir tebėra reiškiniai, prieš kuriuos negalima užsimerkti, hipokritiškai nuduodant jų neegzistavimą. "Laiškų" leidėjai gerai suprato šių dienų problemų aktualumą, jų nepaisymo žalumą ir buvo pirmieji, drąsiai jas palietę ir principingai ieškoję jų išrišimo.

1970 m. įvestas "Kalbos" skyrius yra taip pat svarus įnašas "Laiškų" žurnalui, sulaukęs daug šiltų atsiliepimų iš skaitytojų ir kalbininkų. Kadangi "Laiškai Lietuviams" yra religinės ir tautinės kultūros žurnalas, o kalba — vienas pagrindinių tautinės kultūros veiksnių, šis skyrius čia yra labai naudingas ir labai tinkantis.

"Kalbos" skyriuje nėra ilgų teorinių straipsnių. Jis ribojasi praktiškais patarimais, atkreipdamas dėmesį į dažnas spaudos ir kasdieninės kalbos klaidas. Tai ir yra šio skyriaus stiprybė ir jo populiarumo laidas.

Tobulėjanti išorė bei turinys tačiau nepakeitė "Laiškų" tikslo, kuriam jie buvo pradėti leisti. Tikslas pasiliko tas pats: *nuoširdžiu žodžiu lankyti tautiečius, išsiblaškičius po svečias šalis, ir padėti jiems susiorientuoti religiniuose, moraliniuose, tautiniuose klausimuose, kuriuos iškelia gyvenimas svetur, laiko dvasia ir aplinkybės. Lietuvis, Kristus ir modernieji laikai — tai šio žurnalo paskirties sintezė.*

Kaip kūnas merdi be maisto, taip dvasia be mąstymo. Tačiau šių laikų skuba, totalus užsiangažavimas jusliniam pažinimui ir fizinio prado adoracija baigia iš žmonijos išstumti bet kokį žvilgsnį į gyvenimo prasmę, nekalbant jau apie mąstymą. Ir skursta žmogaus dvasia, ir merdi ji grandioziškos technikos tyrilaukiuose, kur viskas apspręsta pojūčiais ir viskas apribota laboratoriniu žinojimu.

Nedaug yra balsų, kurie tuose tyruose šaukia, kad žmogus ne vien tik atsitiktinis chemikalų junginys, kad jis ne vien tik gerai išsivystęs gyvulys, bet kad jis turi savyje tai, kas prašoka pojūčių bei žinojimo ribas. Tokiu balsu galime laikyti "Laiškus Lietuviams". Tai lietuviškas balsas svetimų balsų erzelyje, jau 25-erius metus kalbąs lietuviams svetimose šalyse apie tai, *kas*

nesensta, kas amžinai išlieka ir dėl ko ver-
ta gyventi. "Laiškai" sėkmingai nešė ir te-
beneša mūsų visuomenei *krikščioniškąją*
mintį. Ta mintis ir yra šio žurnalo stiprybė,
kuria jis dalinasi su savo skaitytojais. Nes
šiais moderniosios pagonybės laikais vis
sunkiau ir sunkiau krikščioniškai galvoti,
taigi ir krikščioniškai veikti. Juk argi ne taip
žmogus veikia, kaip galvoja?

"Spausdintas žodis yra tautos išraiška
ir kasdienis penas, nuo kurio priklauso jos
moralinė sveikata", kalbėjo filosofas St. Šal-
kauskis. Todėl kiekvienas mūsų laikraštis,
dienraštis ar žurnalas turi didelę atsakomy-
bę, ne tik palaikydamas lietuvių svetur,
bet ir formuodamas lietuvių į pilnutinį gyve-
namojo amžiaus žmogų. Jei lietuviškoji
spauda būtų ir labai patriotiška, bet ne-
reaguojanti į *lietuvio - žmogaus dabarties*
problemas bei jo santykį su tolima tėvyne
per išvikiškąją bendruomenę, jei toji spau-
da neieškotų atsakymo į dabarties keliamus
klausimus, jei ji neragintų lietuvių *ieškoti*
to, kas mus jungia ir gerbti vienas kitą, vel-
tui būtų prirašomi lapai, skiltys ir numeriai.

Žmogaus, taigi skaitytojo, mintis — dina-
miška ir nerami, tartum srovė. Ji ir sąmo-
ningai, ir nesąmoningai ieško sau krypties
bei krantų. Mintis negali tenkintis stagna-
cija. Todėl didelis ir sunkus, ne visų spau-
dos darbuotojų pasiekiamas menas išvengt
sustingimo bei trafaretų monotonijos, pase-
kant įvairių idėjų bangavimą, laiku išryški-
nant, kurios jų yra žmonijos laimėjimas, ir
padarant jas priimtinas skaitytojui, tuo pa-
čiu metu jį skatinant mąstyti, klausti, ver-
tinti, diskutuoti.

Šiuo keliu sėkmingai žengia "Laiškai",
prisidedami prie kultūringojo lietuvių for-
mavimo. Šis kelias turėtų būti visos mūsų
spaudos kelias: atviras nuomonėms ir dis-
kusijoms, atviras rūpimų klausimų nagri-
nėjimui, atviras *išklausyti, pagerbti, supras-
ti žmogų, nes jis Dievo paveikslas, ir lietuvi,*
nes jis mūsų brolis. Tai nėra lengvas kelias,
nes žmogiškasis egoizmas linkęs tiesą tik
sau monopolizuoti, tačiau tai kelias, kuris
veda į vienybę — jungiančią, stiprinančią
ir išlaikančią. *Vienybė yra vienintelė mūsų*

*jėga, kaip kultūra — vienintelis mūsų gin-
klas*. Tai prieš daugelį metų suprato "Laiškų
Lietuviams" rašytojai, leidėjai ir bendradar-
biai. O kad tie "Laiškai" nedingo be atsa-
kymo, rodo ši sidabrinė jų sukaktis.

Redakcijos vardu dėkoju jums, mieli
skaitytojai, už kiekvieną atsakymą į mūsų
rašomus "Laiškus", nesvarbu, ar tie atsaky-
mai būtų bendradarbiavimo ar prenumera-
tos klausimais, nes be dialogo su jumis, ne-
įmanomas ir šio žurnalo leidimas.

ATGAILA

A. RUBIKAS

KAŽ SAKO APIE JĄ ŠV. RAŠTAS?

Šv. Raštas kalba nuolatos apie atgailos
reikalingumą. Raginimai ją daryti, kaip
koks raudonas siūlas, tęsiasi per visą Šv.
Raštą. O Senasis Testamentas, galima sa-
kyti, yra nuodėmės istorija ir atgailos rei-
kalingumo įrodymas. Jau pasakojime apie
pirmųjų tėvų puolimą Dievas kalba nusidė-
jusiam Adomui: "Žemė bus prakeikta dėl
tavo pasielgimo" (Prad. 3, 17). O vos pra-
dėjęs sakyti pamokslus, Kristus išakmiai
pabrėžia atgailos reikalingumą (Morkaus 1,
15): "Darykite atgailą ir tikėkite Evangeli-
jai" (Skvirecko vertime), arba: "Atsiverskite
ir tikėkite Evangelijai" (naujajame Kava-
liausko vertime).

Iš šių dviejų skirtingų tos pačios Šv.
Rašto vietos vertimų paaiškėja, kad tas la-
bai plačiai vartojamas žodis "atgaila" reiškia
ne ką kitą, o atsivertimą!

Senajo Testamento pasakojimas apie
pirmojo žmogaus puolimą rodo, kad žmo-
gus, kaip Dievo kūrinys, yra skirtas laimei
ir džiaugsmui (rojuje!). Bet nusidedamas jis
laimės ir džiaugsmo netenka. Tai patvirtina
rojaus netekimas kaip nuodėmės pasekmė.

Norėdamas rojų susigrąžinti, tai yra
grįžti į tą būseną, kuriai Dievas žmogų buvo
sutvėręs, žmogus turi keisti kryptį (atgal į
rojų!). O tai ir yra atgaila arba atsiverti-
mas, kaip juos supranta Dievo įkvėpti Šven-
to Rašto autoriai. Žmogus turi persiorientuo-

ti, turi pakeisti savo galvosena ir savo laikysena, privertusias rojų palikti. Jis turi vėl atsigrežti į Dievą.

Tačiau tas atsigrežimas nėra vien išorinis. Jis turi siekti širdies gelmes.

Štai izraelitai protesto ar atgailos ženklą perplėsdavo savo rūbą, apnuogindami krūtinę. Bet pranašas Joėlis jiems šaukdavo: "Perplėškite savo širdis, ne savo drabužius, ir grežkitės į Viešpatį, jūsų Dievą" (2, 13). Atgaila pranašo pamoksluose reiškia ne kokios nors apeigos išorinį atlikimą, ne drabužio perpiešimą, o širdies pakeitimą. Tik šitokia atgaila išteisina žmogų. "Jei bedievis darys atgailą dėl savo nuodėmių, kurias jis padarė", sako pranašas Ezekielis, "ir sergės visus mano įsakymus, laikysis teisės ir teisybės, jis tikrai bus gyvas ir nemirs. Aš nebeatsiminsiu visų jo neteisybių, kurias jis padarė; dėl savo teisybės, kurią darė, jis bus gyvas... sako Viešpats" (18, 21-22). Atgailoti, pranašo žodžiais, reiškia sergėti Dievo įstatymus, laikytis teisybės bei daryti teisybę.

Vienas žinomiausių atgailos būdų yra pasninkas. Tai reiškia apriboti maisto kiekį. Pasninkaudamas žmogus lavina savitvardą, kad netaptų bevaliu savo įgeidžių vergu. Bet štai ką apie pasninką sako pranašas Izajas:

Argi tai toks pasninkas, kokį aš
pasirinkau,
kad žmogus vargintų savo sielą per
diena,
nulenktų savo galvą kaip lanką
ir klotų po savim maišą ir pelenus?
Argi tu tai vadinsi pasninku
ir patinkančia Viešpačiui diena?
Argi pasninkas, kurį aš pasirinkau,
ne toks:
atrišk bedievystės mazgus,
atrišk prispaudimo raiščius,
paleisk laisvus tuos, kurie prislėgti,
ir nuplėšk kiekvieną naštą.
Laužk alkstančiam savo duoną
ir išivesk į savo namus pavargėlius
ir klajūnus;
pamatęs pliką, apdenk jį
ir nepaniekink savo kūno.

Tuomet tavo šviesa ištrykš kaip aušra,
ir tavo sveikata greičiau užtekės;
tavo teisybė eis tavo veido priešakyje,
ir Viešpaties garbė surinks tave.
Tuomet tu šauksies, ir Viešpats
išklausys" (58, 6-9).

Tik šitokia atgaila laimi Viešpaties gailingumą, nes ji pakeičia žmogų. Ji yra bendruomeninio pobūdžio. Ji neprašina be atidos kitiems žmonėms. Pasninkauti čia reiškia ne vien apriboti maisto kiekį, bet ir atrišti prispaudimo raiščius, paleisti laisvėn prislėgtuosius, nuimti naštą, laužti alkstančiam duoną, jį apdengti ir pasikviesti į savo namus pavargėlį ar klajūną.

Šis Senojo Testamento atgailos bendruomeniškumas rėmėsi Dievo tauta, kurią izraelitai sudarė. Nusidedas žmogus buvo tos tautos narys. Su ta tauta Dievas buvo padaręs sandorą. Taigi pavienis izraelitas, tapdamas neištikimas Dievui, kartu tapdavo neištikimu ir tai sandorai arba sandoros tautai. Tada daryti atgailą arba atsiversti reiške atsigrežti ne tik į Dievą, bet ir į sandoros tautą. Todėl atgaila ir buvo bendruomeninio pobūdžio.

Ne kitaip yra ir Naujajame Testamente. **NAUJAJAME TESTAMENTE**

Ir Jono Krikštytojo, ruošusio Kristui kelią, pamokslų pagrindinė mintis buvo: "Atsiverskite" (Mato 3, 2). Bet ir Jonui atsivertimas buvo įmanomas tik darant gera kitiems. Kai minios rinkosi pas jį ir klausinėjo, ką dabar reikėtų daryti, jis joms atsakinėjo: "Kas turi dvejus marškinius, tepasidalija su neturinčiu, ir kas turi ko valgyti, tegul taip pat daro" (Mato 3, 11). O muitininkams jis kalbėjo: "Nereikalaukite daugiau, negu jums nustatyta" (Luko 3, 13), ir kariams: "Nieko neskriauskite, melagingai neskųskite" (Luko, 3, 14). Jonui Krikštytojui atgaila reiške kartu ir rūpestį kitu žmogumi.

Kaip iš Kristaus pamokslų matyti, daryti atgailą arba atsiversti reiškia priimti Evangeliją. Morkus pasakoja, kad Kristus, tęsdamas Jono pamokslus, šitai kalbėjo: "Atėjo metas, prisiartino Dievo karalystė. Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!" (1, 15). Atsiversti čia reiškia persiimti Evangelijos dvasia, ją

statant aukščiau visko. Tai matyti kad ir iš palyginimo apie žmogų, radusį dirvoje lobį (žiūr. Mato 13, 44-46). Iš džiaugsmo jis parduoda viską, ką turi, ir nusiperka tą dirvą. O gretimam palyginime pirklys, užtikęs brangų perlą, taip pat parduoda viską, ką turi, kad galėtų įsigyti aną gražų perlą.

Iš to aiškėja, kad šitaip suprasta atgaila, — kaip tikėjimas Evangelija, — negali būti kelių dienų ar savaičių dalykas. Ji, sekant Naujuoju Testamentu, yra nuolatinis žmogaus nusiteikimas, ji yra jo gyvenimo turinys.

Bet ir Kristus atgailos neskelbė, kaip izoliuoto, pavienio žmogaus veiksmo, nieko bendro neturinčio su kitais. Jis atgailą skelbė ir kaip visuomeninį, ir kaip bendruomeninį žmogaus veiksmą. Ir Naujajame Testamente šitoks atgailos samprotis yra paremtas pačių žmonių bendruomeniškumu, tai yra vienu visų Tėvu danguje ir iš to plaukiančiais broliško ryšiais vienu su kitais. Kaip Senajame Testamente nusikalsti Dievui reiškė kartu nusikalsti ir jo sandoros tautai, tai taip ir Naujajame Testamente nusikalsti Dievui reiškia kartu užgauti ir naująją Dievo tautą. Todėl ir susitaikinimas su Dievu reiškia kartu susitaikinimą ir su jo tauta. Dar daugiau: susitaikinimas su Dievu reikalauja susitaikinimo su kitais. Tai matyti iš Kristaus perspėjimo: "Jei neši dovaną prie altoriaus ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie altoriaus, eik pirmiau susitaikinti su savo broliu, ir tik tada, sugrįžęs, aukok savo dovaną" (Mato 5, 23-24). O tai jau rodo, kad atsigręžimas į Dievą nėra galimas be atsigręžimo į kitus žmones.

Tai dar labiau išryškėja pasakojime apie paskutinį teismą. Į Dievo karalystę teisėjas neįleidžia nedariusių atgailos, arba neatsivertusių. Bet štai kaip jis savo ištarmę pagrindžia: "Aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote,... buvau keleivis, ir manęs nepriglaudėte, ligonis ir kalinys — ir jūs manęs neaplankėte" (Mato 25, 42-43); ir "kiek kartų taip nepadarėte vienam iš šitų mažiausiųjų, nė man nepadarėte" (Mato 25, 45).

Kaip iš pasakojimo apie žmogaus sutvėrimą Pradžios knygoje (1, 27 ir 2, 24) matyti, Dievas kūrė ne vieną žmogų, o žmoniją. Jis visų pirma sukūrė vyrą ir moterį, orientuotus vienas į kitą, o per juos šeimas ir bendruomenes. Taip jis žmones sukūrė vienus dėl kitų.

Todėl žmogus yra bendruomeniškas gyvis. Jis negali gyventi vienas, atsiskyres nuo kitų. Jis savo širdyje nešiojasi bendruomeninį nusiteikimą, bendruomeninio gyvenimo troškimą. Visa širdimi jis nori mylėti ir būti kitų mylimas. Jis nori būti kitų pripažintas, suprastas, įvertintas. O kitų paniekintas, kitų nesuprastas, kitų atmestas ar atstumtas žmogus labai kenčia.

Ne kitaip yra ir su dangaus karalyste. Ir į ją žmonės yra pašaukti kaip viena Dievo vaikų šeima. Kaip iš pasakojimo apie paskutinį teismą matyti, jie anam gyvenimui dangaus karalystėje kelsis ne kiekvienas atskirai, nuo kitų atsiskyres, o bendrai. Matas apie tai rašo: "Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės" (25,32). Ir dangaus karalystėje jie bendrai džiaugsis savo laime. Ir danguje jie bus viena Dievo vaikų šeima, mylinčių vienas kitą.

Piešdamas dangaus karalystę, Kristus yra griebešis kaip tik bendruomeninio gyvenimo pavyzdžių. Jis dangaus karalystę lygina su vaisėmis: "Todėl aš jums sakau: daugelis ateis iš rytų ir vakarų ir susės dangaus karalystėje prie vaisių stalo su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu" (Mato 8, 11).

Bet kodėl žmogus pasijunta laimingas prie vaisių stalo? Dėl to, kad jis nėra vienas, dėl to, kad jis yra apsuptas jį mylinčių, jį pripažįstančių vienminčių.

O į tai veda atgaila, arba atsivertimas, kurie reiškia atsigręžimą kartu į Dievą ir į žmones. Šitokia atgaila atitinka pačius giliausius žmogiškosios širdies troškimus. Ji yra laimės ir džiaugsmo šaltinis. Ji niekad negali ir negalės žmogui gyvenimo džiaugsmo atimti. Tai galėtų padaryti tik klaidinčiai suprasta atgaila, tik nuo Evangelijos atitrūkusios jos formos ar būdai.

Kristaus aiškinimu, atgaila, arba atsivertimas, nereiškia laimės ar džiaugsmo atsi-

Danguolė Sadūnaitė

NAKTIS IR BALTAS MĖNESIENOS ŠOKIS

naktis ir baltas mėnesienos
šokis

naktis,
šalta ir naivi:
pilna arkliavagio džiaugsmo

1.
toks nerimas, tave pamačius!
toks nerimas...
ir taip skaudu — —
(lyg bitės būtų įsimetę
į pačią širdį...)

2.
sugeltos rankos —
ir smilkinys sugeltas
* **
mano ranka —
tavoj virpa:
kaip lengvai laikomas paukštis

ir kūnas slepia lizdą —
širdyje dainą atliepiančią

LIGONINĖJ

1.
aš paveldėjau Tavo likimą — —

jau įtempta styga: mano kūnas
ir vinys:

pirma į rankas

pirma į rankas, paskui į kojas
2.
už lango: gatvėje,
plačiai išsiliejęs
saulėleidžio kraujas

VIENUOLEI

(ankstyva žiema)

1.
laukuos klajoja
sniego liepsnelė.

ir plaukia —
kuokštai tamsos
upėje:

pridengti ledo stiklu;
pridengti žvaigždėmis —
2.

tavo ramybę jos matė:
iš žaizdų gimusią.
* * *

toliau gyvensiu...
kaip upė —
kovo mėnesio pradžioje
nenustoja plaukusi
artyn į pavasarį...

tiktai kaip atpažinsiu
savo krantus —
be tavęs?

žadėjimo, o netikėtą jų atradimą. Tai jau rodo palyginimai apie aną žmogų, užtikusį dirvoje lobį, ir apie pirklį, radusį labai gražų perlą. Išsigiję lobį ar perlą, jie praturtėjo. Tai reiškė naują turta, kuris viršijo viską, kas anksčiau buvo turėta ar laime bei džiaugsmu laikyta.

Tai dar aiškiau matyti iš palyginimo apie palaidūną sūnų. Jis, tėvą palikęs, tolimoje šalyje palaidai gyvenęs ir savo lobį išseikvojęs, grįžta atgal, tikėdamasis gauti bent samdinio vietą tėvo namuose. Bet štai

tėvas jį iš tolo atpažįsta, susigraudinęs išbučiuoja, aprenkia geriausiu drabužiu ir liepia kelti puotą su muzika ir šokiais (žiūr. Luko 15, 11-24). Sūnus pasijunta pagerbtas, pripažintas, įvertintas ir mylimas. Tėvo iškeltos vaišės prašoka visus jo lūkesčius. Jis yra laimingesnis negu tikėjosi. Jis vėl savųjų būryje.

Jis vėl sūnus, atgavęs savo garbę, apsuptas namiškių, ir dėl to laimingas, kad darė atgailą, kad atsivertė, kad sugrižo.

PIRMOJI MOTERIS - BAŽNYČIOS DAKTARĖ (II)

ALFONSAS GRAUSLYS

Šv. Jėzaus Teresė buvo tikrai verta paskelbti Bažnyčios Daktare arba Mokytoja dėl turiningų, liekančios vertės mistinės teologijos raštų. Tais savo raštais ji yra virtusi kirkščioniškojo dvasingumo klasike. Niekas kitas nėra geriau supažindinęs tikinčiųjų su kirkščioniškąja mistika ir tiksliau išreiškęs šios srities sunkiai nusakomas sąvokas. Todėl visi, kurie domisi dvasinio gyvenimo ugdymu bei aukštesnės tobulybės siekimu, negali nesidomėti šios šventosios (vadinamos Dvasingųjų Motina — Mater Spirituum) veikalais.

Štai jos svarbesnių raštų pavadinimai ispanų kalba: 1) *Libro de su vida* (parašyta 1562-65 m.). Tai jos autobiografija. 2) *Camino de Perfection* (1564-67) — *Tobulybės kelias*. 3) *El Libro de las Fundaciones* (1573-80) — *Vienuolynų kūrimo istorija*. 4) *Castillo interior* arba *Libro de las siete moradas* (1577) — *Vidinė pilis* arba *Septynių gyvenviečių knyga*. Tai jos žymiausias mistinis veikalas, kuriame dėsto septynis aukštesnės maldos laipsnius. * * *

Šį kartą čia susipažinsime su Teresės gyvenimo knyga, parašyta, kaip ir kitos, vienuolyno vadovybės arba jos nuodėmklausių raginimu ar įsakymu. Tai pati didžioji jos knyga, turinti 40 skyrių ir pačios vadinama Dievo Gailestingumo (jos atžvilgiu) atpasakojimu. Ši knyga liečia visus svarbesnius Teresės išorinio gyvenimo įvykius. Tačiau svarbiausia vaizduoja jos vidinį gyvenimą, to gyvenimo eigą, virsdama jos sielos istorija. Nuolankiu savo gyvenimo klaidų bei apsileidimų prisipažinimu, dažnu į Dievą kreipimusi, ne sykį virstančiu malda, ši knyga primena šv. Augustino "Išpažinimus". Iš dalies ji dvelkia ir šv. Ignaco Lojolos dvasiniu dienoraščiui, duodama nuodėmklausiuo savo dvasinio gyvenimo eigos ataskaitą.

Neliesdami šioje knygoje surašytų Teresės išorinio gyvenimo faktų (jie buvo aprašyti šio žurnalo 1974 m. 10-tame numeryje), čia tik suminėsime jos didįjį gyvenimo įvykį — tą lūžį, kai iš keliolikos metų dvasinio atšalimo karmeličių vienuolyne prisikėlė naujam, uoliam dvasiniam gyvenimui. Svarbiausia šios knygos tema, į kurią šventoji labiausiai gilina, yra malda. Malda, aukštesnieji jos laipsniai, — ta bežodė Dievo meile persunkta vadinamoji kontempliacija, — anot šios knygos, yra svarbiausia priemonė ugdyti dvasiniam gyvenimui ir artėti į Dievą. Šitokia malda gilina Dievo pažinimą, didina meilę Dievui ir teikia daug džiaugsmingų išgyvenimų, kurie sielą vis labiau suartina su Dievu. Veikale nagrinėja ir tas nepaprastas, mistines malones, savo pačios išgyventas, kurios yra aukštesnių maldos laipsnių Dievo teikiamos naujos dovanos.

Ši malda, anot Teresės, jei esame joje ištvermingi, mus nuves prie šviesos vartų, tai yra į *gilesnį Dievo pažinimą*. Jau Sen. Įstatyme buvo sakoma: "Žvelk į jį, ir jums nušvis veidas" (Ps 33, 6). Šis kvietimas galioja ir N. Įstatyme, nes malda juk ir yra sustojimas, susitelkimas prie Dievo, dvasinis žvelgimas į Jį. Tasai žvelgimas, išsižiūrėjimas į Dievą (jei malda tveria ilgiau) ypač vyksta kontempliacija, kuri, meilės įkvėpta, tą *meilę dar labiau ugdo*. Jei, anot šventosios, meilė mus pavergia tam, kuri mylime, tai ir dieviškoje meilėje nelieka laisvės mylėti ką kitą kaip Dievą. Šia meile ir jos ugdoma malda vis labiau *susitelkiame prie Dievo*, ir mummyse pradeda augti noras, kad visi Jį pamiltų. Teresė prašo Dievą, kad visi tie, su kuriais teks bendrauti, pamištų iš meilės Dievui, nes ir Jis iš meilės mums leidosi vadinamas kvailiu. Šiuos žodžius rašydama, ji, be abejo, prisiminė Kristų kančios metu, kur Erodo buvo

laikytas kvailiu ir apvilktas kvailio rūbu. O gal čia Teresės žodžiai tebuvo vien apaštalo žodžių atgarsis: "Mes kvaili dėl Kristaus. (1 Kor 4, 10). Šios meilės maldoje išugdyta ir vis labiau stiprinama, ji pradeda kentėti, negalėdama būti visada su Dievu (dar glaudžiau susijungusi). Sakosi norinti gyventi tik Dievu, trokštanti vien Jo. Todėl nori visada turėti prieš savo akis bent J. Kristaus paveikslą, nes negalinti jo turėti sielos gelmėse tokiu laipsniu, koku trokšta.

Jei Viešpaties gailestingumas išpaustų į mūsų širdis tą meilę jam, tada mes *trumpu laiku, be mažiausio nuovargio pasiektume didžiausios pažangos savo dvasios gyvenime*. Aiškiau tariant, kontempliatyvi, meilės persunkta malda mus pakeistų Kristaus norimu būdu. Apie šią mus keičiančią ir dorinančią aukštesnės maldos įtaką Teresė dažnai kalba savo gyvenimo knygoje. Visą savo gyvenimo pasikeitimą — padidėjusios ir uolios Dievo meilės prasme — priskiria šiai maldai ir dažnai kalba apie jos palaimą. Šiai maldai išivyravus, sieloje stiprėja dorybės, ji pasijunta esanti visai kita. Toje maldoje pasiliekančiam, gimsta heroiški apsisprendimai, karštas Dievo garbės troškimas, gilėja nuolankumas, tolsta tuščios garbės troškimas... Ilgainiui siela pasijunta turinti dangiškų turtų ir trokšta dalytis jais su kitais. .. Nenuostabu, kad Teresė išpėja sielas neapleisti šios maldos (kuri iš pradinių religinių mąstymų vis labiau virsta meile Dievui). Pati sako patyrusi, kad, šią maldą pradėjus apleidinėti, vis labiau darėsi neištikima Dievui, nustodama žengti pirmyn tobulybės keliu. Tuo tarpu šią maldą praktikuojant, viskas jai virsdavo priemone geriau pažinti ir mylėti Dievą, labiau pajusti savo pareigas Jam ir apverkti praėjusio gyvenimo klaidas. Jos gyvenimas praityje be tos maldos tebuvo vien jos gyvenimas, o dėl maldos virto Dievo gyvenimu joje. "Nuo tos dienos", pasakoja, "kai man buvo suteikta malonė kontemliuoti neišsakomą Išganytojo grožį, jau nebegalėjau matyti jokio asmens,... kuris būtų galėjęs patraukti mane į save ir manyje įsiviešpa-

tauti. Man nereikėjo nieko kita, kaip mesti žvilgsnį į šį paveikslą, glūdintį mano sielos gelmėje, kad galėčiau pasijusti visiškai laisva. .. Bet kokia pramoga neturi jokios vertės tam, kuris yra išgirdęs iš tų dieviškųjų lūpų tik vieną žodį".

Tačiau, vis labiau meile artėdama į Dievą, siela jaučiasi labai netobula, varginga, pradeda vis daugiau iš savęs reikalauti, svajodama apie vis didesnę uolumą tarnaujant Dievui. "Lai visada būna palaimintas Tas, kuris man tiek davė, nors aš taip mažą duodu Jam! Ką iš tikrųjų, o mano Viešpatie, daro tas, kuris nesiaukoja visas dėl tavęs? Deja, kaip aš esu toli, kaip esu toli, — galėčiau tai tūkstančius kartų sakyti, — kaip esu toli nuo šios tobulybės!" (Taip rašo 39-tame savo knygos skyriuje). Ši jos nuotaika — tai didėjančio nuolankumo išraiška. Visi šventieji, juo labiau tobulėdami artėdavo į Dievą, juo jautėsi netobulesni. Todėl ir Teresė savo knygoje dažnai grįžta svarstyti nuolankumo. Netgi pradeda prašyti Dievą, kad tiems, kurie apie ją gerai galvoja, parodytų jos nuodėmes; kad, jų labiau žeminama, išsiugdytų didesnę nuolankumą. Taip bijo puikybės, kad nepriskirtų savoms jėgoms Dievo teikiamų dovanų, nes tokia nuotaika sustabdytų sielos artėjimą į Dievą ir nuo Jo tolintų.

◆ ◆ ◆

Šioje kontempliatyvioje maldoje Dievas suteikė Teresei nepaprastų dovanų, apie kurias žino mistinė teologija. Tik prisiminkime čia apie Kristaus pasirodymus ir kalbėjimą jai. Savo gyvenimo knygoje pasakoja sau prakalbanti Kristų girdėjusi labai dažnai. Tiksliau nusakydama to kalbėjimo pobūdį, tvirtina, kad Kristaus žodžiai nebuvo girdimi kūno ausimis, o vis tiek girdimi daug aiškiau, negu kad būtų fiziškai tariami. Tasai aiškumas, anot jos, buvo toks didelis, kad net stengdamasi žodžių negirdėti, juos vis tiek girdėjo. Tai buvo žodžiai, kurie vertė norint nenorint klausytis ir juos suprasti. Jos liudijimu, žodžiai, kurie ką nors iš anksto pranešdavo, visada įvykdavo (tuo būdu patvirtindami jų girdėjimo tikrovę). Girdėjimo tikroviškumą įrodydavo ir

tų žodžių teigiami vaisiai jos pačios gyvenime. Jie teikdavo šviesos, džiaugsmo, ramybės ir, jei būdavo prislėgta kokių nors graužimūsi ar rūpesčių, visa išsklaidydavo; siela tuo dvasiniu žodžių maistu sustiprėdavo. Tuo tarpu jei tokie žodžiai būtų, nors ir nesąmoningai, jos pačios sukurti, tada—jos pačios ir šiandieninės mistinės teologijos patirtimi — minėtų vaisių neįstengtų teikti, ir siela galėtų juos lengvai atmesti bei pamiršti. O jei tie žodžiai būtų tarti išganymo prieš, tada jie galėtų reikštis vien pragaištingomis pasekmėmis — dvasinės sausros ir neramumo pavidalu.

Šventosios girdimų žodžių dievišką kilmę, tarp kitko, jos pačios tvirtinimu, liudijo ir tai, kad tie žodžiai viena akimirka panardindavo ją gilių religinių tiesų šviesoje. Ne kartą tuose žodžiuose pasigirdavo juos tariančiojo autoriteto didybė, ir jie visi būdavo tokie išpūdingi, kad net silpna atmintis niekada negali pamiršti. Kalbėdama konkrečiau, savo autobiografijoje kai kada pasako ir Viešpaties girdėtų žodžių turinį. Sykių susirūpinusi ir baimės apimta, išgirdo: "Mano dukra, nebijok, aš gi tavęs neapleisiu". Kitu atveju, jausdamasi panašiai, išgirdo: "Kodėl bijai? Argi nežinai, kad aš visagalis? Įvykdysiu, ką esu tau pažadėjęs".

Šventoji mistike sakosi ne tik girdėjusi, bet ir jaučianti Kristų esant čia pat, šalia, matant visą jos elgesį. Nors neregį Jo nei kūno, nei dvasinėmis (vaizduotės) akimis, sakosi turinti didesnę tikrumą, jog Kristus yra šalia, negu tai būtų Jį matant fiziškai. "Nors siela yra tamsoje, Išganytojas duoda jai pažinti savo esamybę aiškiau, negu saulė", rašo savo knygoje. Tokiais atvejais, anot jos, nelieka vietos jokiai abejonei. Jei siela žmogaus, patiriančio tokių malonių, ir nebūtų ragavusi jokių mokslų, ji staiga virsta taip mokslinga, kad galėtų teologų akivaizdoje ginti Švč. Trejybės paslaptį. Teresė sako, jog Kristui esant šalia, jai buvo apreikšta didelių ir nuostabių paslapčių. Dėl kai kurių labai praturtėjusi dvasiškai, patyrusi sielos apvalymo, širdyje likęs įsmigęs gilus, žodžiais neįmanomas išreikšti pa-

garbos jausmas Dievui. Tokios rūšies Viešpaties pasirodymų ji dažnai išgyveno, būdama ostijos akivaizdoje.

* * *

Prie dovanų, kurias teikia aukštesni maldos laipsniai, priklauso *ekstazė*. Jėzaus Teresė yra daug jų turėjusi. Tų ekstazių metu (lietuvių religinėje literatūroje jos vadinamos dvasios pagavimu), šventosios liudijimu, atrodo, jog siela palieka kūną, ir tas, jaučiamai krintant temperatūrai, šaltėja. Drauge su tuo reiškinio dvasioje išviešpatauja bekraštis džiaugsmas. Tam džiaugsmui priešintis, jo nejausti neįmanoma, nes visa toji ekstazės būklė nepriklauso nuo žmogaus valios. Siela pasijunta taip sujungta su Dievu, kad yra su Juo viena, ir Dievas yra joje. Tuo metu nustoja sąmoningai justis, kas vyksta aplinkui. Susitelkusi prie vieno, tik Jį Vieną ir mato... Tai tartum dvasinis pasigėrimas... Ekstazei praejus, asmuo tartum pabunda iš gilaus miego, "apalpimo" ir, nors ką tik išgyvenęs begalinį Dievo artumo džiaugsmą, neranda žodžių to išgyvenimo įtikinamai atpasakoti kitiems. Šią mistinę religinės ekstazės dovaną aprašo 20-tame savo gyvenimo knygos skyriuje.

Aprašydama šios dovanos vaisius, sako, kad ekstazės metu, sielai veržiantis į Dievą, ir kūnas paliečiamas *levitacijos*: pakyla daugiau ar mažiau nuo žemės. Tai ne kartą įvyko Teresei viešai, matant žmonėms. Sumini po ekstazės sieloje likusį Dievo didybės jausmą, sujungtą su gilaus nuolankumo jausmu. Toji Dievo didybė sukelia taip pat didelę baimę Dievui nusidėti, bet tąją baimę lydi ir karšta Dievo meilė. Dar kitas tų ekstazių vaisius yra atsižadėjimo, atsiplėšimo jausmas nuo visko, kas nėra Dievas. Tas visa kam svetimumo jausmas sujungtas su kančia, kad dar nesame pastoviai ir neatšaukiamai sujungti su Dievu. Ši mistinė artimybė Dievui yra tuo mįslinga, kad džiaugsmas ir kančia būna susimaišę drauge, išgyvenant tas Dievo dovanas. Šio mįslingumo Jėzaus Teresė negalėjo išspręsti. Kad kūno skausmai gali būti jaučiami tuo pat metu su dvasiniu džiaugsmu,

šventajai buvo aišku. Bet ji negalėjo su-
prasti, kaip didelis dvasinis skausmas gali
tuo pat metu būti drauge su džiaugsmu.

Reikia žinoti, kad Jėzaus Teresė *nebuvo
lengvamanė ir lengvatikė*. Ji pradžioje ne-
pasitikėjo dovanomis. Ieškojo patarėjų,
dvasios vadų, išmintingų nuodėmklausių
tiems dalykams išsiaiškinti. Numanė, kad
gali būti ir būna tariamų dieviškų dovanų,
apsigavimų, dvasios ligūstumų, ir mokėsi,
reiškinius stebėdama, skirti tikras Dievo
dovanas nuo netikrų. Nepasitikėjo tokiais
atvejais, kai kas nors turėjo nuolatinės eks-
tazės, gal jausdama, kad jos negali būti iš
Dievo, nes Jis negali leisti tokių nuolatinių
dvasinės įtampos stovių, nepakeliamų žmo-
gaus sveikatai. Taip pat apie tų dovanų
vertę sprendavo iš vaisių, kuriuos palieka
jas gavusiųjų gyvenime. Ekstazės, kurios
nieko žmogaus gyvenime nepakeičia, nė
kiek neapšviečia, neugdo nuolankumo, bet
priešingai, kelia puikybėn, skatina maištin-
gą neklusnumą teisėtai dvasinei vyriausy-
bei, negali būti iš Dievo.

Neliesime čia Teresės fizinių kančių,
silpnos sveikatos ir jos dvasinių kančių,
kilusių iš įvairių kliūčių, kai siekė refor-
muoti karmelitų vienuoliją ir kūrė naujus,
reformuotus vienuolynus. Tik prisiminsime
tas dvasines kančias, kurios Teresę slėgė,
skleidžiant savo mistinio dvasingumo moks-
lą. Nepamirškime, kad jos gyvenamuoju
laikotarpiu veikė žinoma Ispanų Inkvizicija,
su dideliu įtarimu sekanti religinio-dvasinio
gyvenimo sąjūdžius, kurie netilpo įprasti-
niuose rėmuose. Jos mistiniai raštai buvo
sutinkami su nepasitikėjimu. Ji buvo nesu-
prantama, persekiojama, baudžiama nami-
niu areštu. Kai kurie nuodėmklausiai, ne-
perprasdami jos dvasinio gyvenimo, gau-
tašias Dievo dovanas priskirdami piktajai
dvasiai, keldavo baimę ir abejones, ar jos
gyvenimas eina Dievo valios keliu. Dvasi-
nės sausros laikotarpiai ir užeinantis nepa-
jėgumas melstis tartum patvirtindavo jos
vieno kito nuodėmklausio liūdną spėjimą.
Jos pačios pasisakymu, piktoji dvasia, ne
retai įvairiais pavidalais pasirodanti ir var-
ginanti, keldavo nusiminimo jausmą. Ta-

čiau Teresės meilė Dievui neužgęsta ir to-
kių kančių metu, nes ji nori dėl Dievo ken-
tėti. Prašo tų kančių net šiais nuostabiais
žodžiais: "Viešpatie, arba mirti, arba ken-
tėti!"

Ši jos meilė kančiai dėl Dievo syki buvo
patvirtinta tokiu simboliniu regėjimu. Matė
angelą su ilga aukso ietimi, kurios smaiga-
lys buvo geležinis ir atrodė dvelkiantis ug-
nimi. Ta ietimi, kaip atrodė, angelas tarpais
smogdavo į jos širdies gelmes, ir pasijuto
apimta begalinės Dievo meilės. Skausmas
buvo toks didelis, kad ji dejavo, bet ir
džiaugsmas buvo stiprus... (Tačiau jokios
fizinės žaizdos pėdsako šis nuostabus regė-
jimas kūne nepaliko). Šią jos viziją ir išgy-
venimą didis italų menininkas L. Bemini
įamžino skulptūroje, pavadintoje "Šv. Te-
resės ekstazė": angelas ietimi smogia į jos
širdį. Skulptūra yra Romoje, "Santa Maria
della Vittoria" bažnyčioje.

Pastaba. Ateinančiame šio žurnalo nu-
meryje tiksliau susipažinsime su septyniais
aukštesnės maldos laipsniais, kuriuos šven-
toji vaizduoja svarbiausiame savo mistinia-
me veikale, pavadintame "Vidine pilimi".

Šis "L.L." numeris yra iliustruotas Kasty-
čio Izokaičio fotografijos darbais. K. Izokaitis
yra taikomosios fotografijos menininkas. Tai
vienas žymiausių mūsų šios rūšies fotografų.
Fotografuoti jis pradėjo, būdamas 12 m. am-
žiaus. Būdamas 16 m., jau dirbo viename Brazi-
lijos iliustruotame žurnale. 1958 m. atvažiavo į
Ameriką ir čia pradėjo dirbti savo srityje. Da-
bar jis turi savo fotografijos studiją 441 N.
Clark St., Chicago, Ill. 60610.

Šio numerio jo fotografijų pavadinimai:
Marquette Parke (virš. nuotr.), Viktorija (74
p.), Skrydis — Rhode Island ir Marquette Par-
ke (90 psl.), Adis Abeba ir Karalienės Shebos
maudyklės — Etijopijoje (91 p.), Emilio Pucci,
madų kūrėjo, rūbai — Florencija (107 p.).

JĖZUITAS NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

BR. KRIŠTANAVIČIUS, S.J.

XXV. ĮVAIRUS APAŠTALAVIMO DARBAI

Norint susidaryti pilnesnį tėvų jėzuitų apaštalavimo vaizdą nepriklausomoje Lietuvoje, reikia paminėti įvairius jų darbus, kurie netilpo praėjusių skyrių rėmuose. Nors tie darbai gal nekrito plačiai visuomenei į akis, bet ir jie parodo tą pačią tėvų jėzuitų intenciją kiek galima vispusiškiau padėti savo tautiečiams.

Jau buvo rašyta, kad nuo pat įsikūrimo pradžios 1923 m. T. Benediktas Andruška buvo Kauno kunigų seminarijoje Bažnyčios ir pasaulinės istorijos lektorium. Nuo 1924 iki 1930 m. jis dėstė ten lotynų kalbą ir Bažnyčios istoriją. Atsisveikinęs su kunigų seminarija, 1930 m. liepos 15 dieną T. B. Andruška išvyko į Šiaulius, kur tą pačių metų rugsėjo 4 dieną įsteigė tėvų jėzuitų rezidenciją. Mirus prof. Mačiuliui-Maironiui, 1932 m. į Kauno kunigų seminarijos darbą įsijungė T. Stasys Gruodis, perimdamas prof. Mačiulio-Maironio moralinės teologijos paskaitas. Su juo reikia arčiau susipažinti.

T. Stasys Gruodis gimė 1896 m. vasario mėnesio 12 dieną Bogužiškių kaime, Pabaisko valsčiuje. Baigęs septintą klasę Ukmergės gimnazijoje, artėjant frontui, turėjo trauktis į Rusijos gilumą ir apsistojo Voroneže. Kadangi su savim buvo pasiėmęs tik 40 rublių, vertėsi privačiomis pamokomis, bet baigė Martyno Yčo gimnaziją aukso medaliu. 1916 m. įstojo į karo medicinos akademiją Petrapilyje. Ten mokėsi tik dvejus metus. Sugrįžęs į Lietuvą 1918 m. rudenį, mokytojavo Saulės draugijos gimnazijoje Ukmergėje. 1920 m. buvo išrinktas į Steigiamąjį Seimą. Bet politika jo nežavėjo. 1922 m. St. Gruodis stojo į Kauno kunigų seminariją ir po trejų metų gavo kunigo šventimus. Kadangi buvo gabus, darbštus ir pavyzdingas, moralinės teologijos profesorius ir seminarijos rektorius Mačiulis-Maironis numatė kun. St. Gruodį savo įpėdiniu. Bet studijuodamas moralinę teologiją Vo-

kietijoje pas prof. Mausbachą, jis pajuto pašaukimą į Jėzuitų Ordiną ir 1927 m. balandžio mėnesio 21 dieną pradėjo naują kūrą s'Heerenberge. Baigęs naują filosofijos bei teologijos mokslus Valkenburgo kolegijoje, 1932 m. grįžo į Lietuvą ir tapo moralinės teologijos lektorium.

Prof. Mačiulis-Maironis buvo senstelėjęs žmogus ir daug iš klierikų nereikalavo. T. St. Gruodis labai rimtai žiūrėjo į savo uždavinį ir per pirmuosius moralinės teologijos egzaminus daugiau kaip pusę klierikų nepraleido. Nieko negelbėjo ir klierikų delegacija, atėjusi pas jaunąjį lektorių prašyti geresnių pažymių. Kai neišlaikė egzaminų klierikai vasaros metu nuodugniau pastudijavo moralinę teologiją, jis rudenį juos mielai praleido. Bet klierikai gerai išidėmėjo, kad T. St. Gruodis yra nenuolaidus ir nemažai reikalauja.

Gavęs Gregorianum universiteto teologijos daktaro laipsnį, T. Gruodis pradėjo ruošti habilitacinį darbą apie negimusios gyvybės panaikinimą. Tą darbą apgynė 1935 m. pavasarį ir gavo privatinio docento titulą Vytauto Didžiojo Universitete teologijos-filosofijos fakultete. Be to, Kauno jėzuitų namuose jis ėjo dvasios vado pareigas, buvo knygų cenzorius ir nuo 1934 m. namų vyresniojo patarėjas. Įsteigus nepriklausomą Lietuvos jėzuitų provinciją 1936 m., T. Gruodis tapo T. Provincijolo patarėju. Be habilitacijos darbo apie negimusios gyvybės panaikinimą, kurį išleido Vytauto Didžiojo universiteto teologijos-filosofijos fakultetas, T. St. Gruodis parašė dar dvi studijas: "Krikščioniškos dorovės mokslas", 173 p.¹, ir "Modernieji laikai", Kaunas 1940 m.. Tėvų Jėzuitų leidinys, 32 p. Nuo 1936 m. T. Gruodis buvo klierikų nuodėmklausis, o per antrąjį pasaulinį karą kurį laiką seminarijos rektorius. Jis buvo didelis asketas, kalbėdavo lėtai ir apdairiai, kartais padarydamas pirma gestą, o paskui tardamas

žodį. Vysk. K. Paltarokas jį vadindavo "sunkiaja artilerija", nes viską darydavo lėtai. Visą savo laiką skirdavo ruošti paskaitoms. Jis buvo konservatyvus ir šviesdavo konfratrams, kolegoms ir klierikams žodžiais ir darbais. Ateitininkai norėjo turėti jį savo dvasios vadu. Bet jis atsisakė. Sekmadieniais jėzuitų bažnyčioje padėdavo klausyti išpažinčių, nes T. Kipas buvo nuomonės, kad geriausia moralinės teologijos profesoriaus klinika yra klausykla.² Jis gerai mokėjo lenkų kalbą, kuri Kauno senamiestyje nuodėmklausiuvi buvo naudinga.

Savotišką apaštalavimo darbą išvystė T. Kipas savo raštinėje, trečiame gimnazijos aukšte. Vesdamas kunigams, moksleiviams ir inteligentams rekolekcijas, jis susipažino su daugybe žmonių, kurie, atvykę į Kauną, užeidavo pas buvusį rekolekcijų vedėją ir prašydavo patarimo įvairiais gyvenimo klausimais. Kadangi jis buvo plačių pažiūrų žmogus ir atviras dvasinėms problemoms, jie nesivaržydavo atidengti jam savo sąžinės ir ieškodavo kartu su juo painių klausimų sprendimo. Pas T. Kipą užeidavo mokinių tėvai, buvusios sambūrietės su vyrais ir vaikais, penitentai, studentės ir įvairių profesijų žmonės. Svečius jis priimdavo kasdieną nuo 4 iki 7 valandos vakaro. Kas mesdavo žvilgsnį pro durų langelį, tas vis matydavo du ar tris belaukiančius žmones. Pasikalbėję su T. Kipu apie savo problemas, svečiai išeidavo pakilusiu nuotaika, tarsi persimainę. Svečius priimdavo su šypsena, leisdavo jiems nuoširdžiai išsikalbėti ir giliai įsijausdavo į jų dvasios stovį. "Jis tiek daug dėmesio skirdavo žmogui, kad prieš ateinant, rodos, buvo paruošęs čia pat tavo reikalus "skaityti". Atrodė, jog jis net gyviau ir atidžiau tavim rūpinas, nei tu pats, ir tavo problemas jau turi savo rankose, beveik gana gerai pergaltotas. Tai buvo fenomenali savybė, nežinia kokių būdu pasiekta ar įgimta, bet tik ši savybė T. Kipą padarė tokiu įtakingu Kaune, bent man taip rodos" (Kun. St. Yla).

Viena sėkmingiausių tėvų jėzuitų pastoracinio darbo priemonių buvo klausykla. Atlaikęs mišias 6 valandą, T. Kipas sėsda-

vo į klausyklą ir klausydavo išpažinčių iki 8 valandos. Po vakarinių pamaldų jis vėl sėsdavo į klausyklą ir išsėdėdavo joje valandą ar dvi. Pradžioje tėvų jėzuitų bažnyčioje buvo tik dvi klausyklos. Bet didėjant penitentų ir tėvų skaičiui, buvo pastatytos dar dvi. Ir jos būdavo apgultos. Taip 1932 m. Verbų sekmadienį (kovo 20 d.) T. Kipas pažymi savo dienoraštyje, kad prieš pietus išklausęs 150 išpažinčių. Tais metais didžiąją savaitę jėzuitų bažnyčioje atlikę išpažintį per 1.000 tikinčiųjų. "Dažnai", taip rašė T. Kipas toliau, "buvo jaudinančios scenos žmonių, iš kurių to nebuvo galima tikėtis. Pavyzdžiui, vienas aukštas švietimo ministerijos valdininkas, su kuriuo neseniai peržiūrėjau gimnazijos reikalus ir kuris buvo laikomas netikinčiu, garsiai kukčiodamas įėjo į mano klausyklą ir sutvarkė visą savo gyvenimą".³ 1936 m. gruodžio 31 dieną ten pat T. Kipas pažymi, kad tais metais išklausęs 18.050 išpažinčių.⁴ T. Venckus per vienerius metus kartais išklausydavo 25.000 išpažinčių. 1939 m. rudenį per misijas Merkinėje, kurias vedė tėvai jėzuitai, prie vienos klausyklos susidarė tokia spūstis, kad klausykla pradėjo judėti ir braškėti. Tada 4 vyrai klausyklos šonuose atsirėmė rankomis į bažnyčios sieną ir susilenkusius penitentus prileido prie kunigo. Vesdamas inteligentams rekolekcijas Alytuje, T. Venckus išsėdėjo klausykloje iki 3 valandos nakties. Kitą rytą 6 valandą vėl turėjo būti bažnyčioje.

Studijuodamas filosofiją Valkenburgo kolegijoje, T. Venckus pamėgo biologiją ir, sugrįžęs į Kauną 1927 m., paprašė T. Kipą, kad leistų studijuoti gamtos mokslus Kauno universitete. Gavęs teigiamą atsakymą, jis padavė prašymą, buvo priimtas į pirmąjį kursą ir netrukus atkreipė į save profesorių bei studentų dėmesį. Kadangi su ilgais kunigo rūbais dirbti laboratorijose buvo nepatogu, nuncijus davė leidimą dėvėti sutanėlę. Jo pasirodymas laboratorijose — chemijos, fizikos, zoologijos — buvo sensacija.⁵ T. Venckus turėjo gerus profesorius — Ivanauską, Valionį, Butkevičių, Pureną, Žilinską, Lašą, Šivicką — ir su visais gražiai su-

T. Stanislovas Gruodis, S.J.

gyveno. Susipažinęs su profesorių ir studentų galvosena, jis galėjo sėkmingiau vesti rekolekcijas inteligentams. Be to, pasakydamas studentams, kad gavėnios metu ves rekolekcijas, jis gaudavo pastabų, kokios rekolekcijos jiems patikdavo ir kokios nepatikdavo. Tomis pastabomis jis daug pasinaudavo.

Prasidėjus mokslo metams, prof. Žilinskas paprašė T. Venckų pašventinti Vėlinių dieną anatomikumą ir prosektorių su visais lavonais. T. Venckus sutiko ir prižadėjo atlaikyti mišias už mirusius, kurių lavonus studentai buvo supiaustę. Pamaldose dalyvavo daug studentų. Mišios buvo atlaikytos ir kitais metais. Toji šventė tapo tradicija. Kartais T. Venckų pavaduodavo T. Gruodis.

Universiteto metai buvo patys šviesiausieji T. Venckaus gyvenime.⁶ Kartais po paskaitų profesoriai jį kviesdavo išgerti stiklą arbatos. Pertraukų metu jis turėjo progos išsikalbėti su studentais jiems rūpimais

klausimais. Kadangi jam buvo nepatogu klausyti pažįstamų studentų išpažinčių, jis juos nusiųsdavo pas T. Kipą. 1939-1940 m. T. Venckus tapo ateitininkų studentų dvasios vadu. Jis dalyvaudavo jų susirinkimuose ir parengimuose, bet nesikišdavo į organizacinius reikalus. Korp! steigimo dieną pakviesdavo studentus į tėvų jėzuitų, tėvų marijonų arba į studentų bažnyčią ir laikydavo jiems pamaldas. Tos šventės taip patiko studentams, kad ir neateitininkų korporacijos prašydavo T. Venckų atlaikyti jiems pamaldas.

Pavasari atskiros studentų korporacijos ruošdavo iškylas į Kauno apylinkes arba įdomesnes Lietuvos vietas. Jose dažnai dalyvaudavo ir T. Venckus. 1936 m. gausus studentų būrys dalyvavo Pax Romana kongrese Jugoslavijoje. Juos palydėjo prof. K. Pakštas ir T. Venckus. Neturtingiems studentams T. Venckus parūpino knyges, kuriomis jie gaudavo pietus ateitininkų valgykloje. T. Venckus paprašė T. Aukštikalnį ir Prancūzijos ambasadoriaus žmoną, kad padėtų studentams pramokti anglų ir prancūzų kalbas. 1937 m. T. Venckus palydėjo Maldos Apaštalavimo narius, kurių tarpe buvo daug studentų, į Lisieux, Liurda, Avinjoną ir Arso miestą, kuriame klebonavo šv. Jonas Marija Vianey. Ekskursijoje visi susidraugavo ir grįžo pakilia nuotaika.

Vos sugrįžęs iš Belgijos 1937 m., T. Venckus pravedė rekolekcijas Kauno miesto ligoninės slaugėms. Rekolekcijos taip patiko, kad jos pradėjo jį kviesti padėti mirštantiesiems ligoniams. Į ligoninę kartais užeidavo kun. Juozas Dagilis. Netoli nuo ligoninės gyveno Švč. Trejybės parapijos kunigai, tėvai pranciškonai ir kan. Juozas Tumas, bet padėti mirštantiesiems būdavo kviečiami tėvai jėzuitai, dažniausiai T. Venckus ir T. Fultas.

Liūdniausią ligoninėje vaizdą sudarydavo mergaitės, bandžiusios nusinuodyti. Jos atvažiuodavo į Kauną iš kaimų ieškoti darbo ir nevisuomet jo rasdavo. Nusivylusios meile, ekonomine padėtimi ir beviltiška ateitimi, jos išgerdavo koncentruoto acto ir bandydavo nusižudyti. Kartais jas spėdavo

aplankyti tėvai. Kartais tik kunigas būdavo vienintelė jų paguoda.

Matydama medžiaginį ir dorovinį kai kurių mergaičių skurdą, Lietuvių Katalikių Moterų Draugija 1931 m. įsteigė Italijos gatvėje mergaičių globos namą, kur bedarbės ar morališkai nupuolusios mergaitės galėdavo rasti prieglaudą. 1939 m. duomenys sakė, kad tais metais bendrabutyje buvo priglaustos 11.558 mergaitės, parūpinta darbo 509 mergaitėms, po nuodijimosi globotos 3 mergaitės, po operacijos 4, suteikta nakvynių 83 mergaitėms.⁷ Pradžioje tų namų administracija buvo pavesta pasaulietėms moterims. Katalikių Moterų Draugija namų administracijai mokėdavo kasdien 3-5 litus kiekvienos mergaitės išlaikymui. Kadangi mergaičių globos namai vertėsi skurdžiai, kažin kam atėjo mintis perleisti namų administraciją ir mergaičių auklėjimą seselėms. Vesdamas rekolekcijas, T. Venckus pažino daug seselių namų. Kartą pas jį užėjo Vera Bakšytė-Karvelienė ir paklausė, ar jis negalėtų rasti vienuolijos, kuri sutiktų perimti mergaičių globos namus. T. Venckus sutiko paieškoti. Deja, visos kongregacijos, į kurias jis tuo reikalu kreipėsi, atsakė. Po ilgų derybų slaptosios seselės širdietės, gyvenančios Panevėžyje, sutiko. Kai jos atsikėlė į Kauną, T. Venckus joms ir mergaitėms kasdien laikydavo mišias. Šeštadieniais jis klausydavo mergaičių išpažinčių tėvų jėzuitų bažnyčioje. Mergaitės nemaloniai krisdavo į akis kaimynams, tad T. Venckus klausydavo jų išpažinčių seselių koplyčioje. Kadangi patalpos buvo ankštokos, T. Venckus pakalbino savo brolių kunigą Praną paskolinti seselėms 10.000 litų naujai statybai. Prof. dr. Venckus sutiko su sąlyga, kad jis ten galės gyventi ir eiti kapeliono pareigas. Statybai įpusėjus, Kauną užėmė rusai, ir seselės paprašė T. Venckų nebelaikyti mišių ir nepalikti Švč. Sakramento. Kai T. Venckus pasakė mergaitėms, kad jas nebeauklės seselės, bet komunistai, viena mergaitė įskundė jį komunistams. Savo laiku ji norėjo nusinuodyti, ir T. Venckus ją aplankydavo ligoninėje. Netrukus nežinomas asmuo paskambino tėvams jėzui-

tams, kad komunistai nori areštuoti T. Venckų. Tada T. Provincijolas patarė T. Venckui važiuoti į Vilnių ir niekam nekristi į akis. Mergaičių globos namus perėmė komunistai, o seselės ir kun. Pranas Venckus apsigyveno Palangoje.⁸

Aprašant T. Venckaus pastoracinį darbą, reikia paminėti ir jo pripuolamą apaštalavimą kalėjimuose. Pastebėję, kad T. Venckaus rekolekcijos darė didelį išpūdį, Šiaulių, Panevėžio ir Kauno kalėjimų kapelionai prašė jį pravesti rekolekcijas ir kaliniams. Kaliniai, išskyrus komunistus, atidžiai klausydavo jo konferencijų, plačiai išsikalbėdavo apie save, atlikdavo išpažintį ir priimdavo Komuniją. Su Kauno kalėjimu jis turėjo atrimesnius ryšius ir dalyvavo mirties bausmę vykdant Suvalkijos sukilėliams. Jis paruošė mirčiai devynis lenkus, kurie Vilniuje buvo nužudę lietuvių policininką. Aštuoni kaliniai atliko išpažintį ir susitaikė su Dievu. Vienas kalinys keikė Lietuvą, plūdo ir mirė užkietėjęs.⁹

Nemažą apaštalavimo darbą išvystė tėvai jėzuitai ir per spaudą. "Žvaigždė", perimta iš Šv. Kazimiero Draugijos 1926 m. ir redaguojama T. Andruškos, pakilo nuo 750 iki 5.000 skaitytojų. T. Bružiko redagavimo metais jos prenumeratorių skaičius siekė 16.000. Didžiausią prenumeratorių skaičių — 28.000 — ji turėjo 1938 m. "Misijos", pasirodžiusios 1930 m. gruodžio mėnesį, 1932 m. pabaigoje jau turėjo 5.000 skaitytojų. Vaikų laikraštis "Žvaigždutė", perimta iš Blaivybės Draugijos 1935 m., pakilo nuo 8.000 iki 15.000. Skaičių atžvilgiu yra įdomios 1935 ir 1936 m. statistikos. 1935 m. tėvai jėzuitai išleido 8 knygas ir brošiūras, kurių tiražas siekė apie 31.500 egzempliorių, o jų leidžiamų laikraščių tiražas — 38.000. 1933 m. jie išleido 4 knygas ir brošiūras. Jų tiražas siekė 16.000, o laikraščių — "Žvaigždės", "žvaigždutės" ir "Misijų" — 35.000.¹⁰

Nors beveik visas savo jėgas tėvai jėzuitai buvo sukoncentravę jaunimo auklėjimui gimnazijoje, pradžios mokykloje, naujojoje ir kunigų seminarijoje, bet atliekamu laiku jie rašė straipsnius, knygas ir brošiū-

ras. Daugiausia knygų ir brošiūrų yra parašęs T. B. Andruška. Per 17 metų jis išvertė ar parašė 34 knygas ir brošiūras. Kiti tėvai jėzuitai, vieni ir su kitais, parašė, išvertė ar paruošė spaudai 33 knygas ir brošiūras. Be to, jie išleido 19 knygų, parašytų ar išverstų jų bičiulių. Apie kiekvienos knygos autorių bus pažymėta prieduose.

Parašę knygas ar brošiūras, tėvai jėzuitai turėdavo jas išplatinti. Uoliausias knygų platintojas buvo T. J. Bružikas. Pasiėmęs dėžes knygų, jis važiuodavo į provinciją vesti misijų ir rekolekcijų ir ragindavo žmones įsigyti knygų. Tėvų jėzuitų leidinius platino taip pat kunigai ir Maldos Apaštalavimo nariai. Taip 1937 m. "Žvaigždės" redaktorius paminėjo visus uolius talkininkus, kurie tais metais išplatino savo parapijose po 5, 10, 20, 70 ir daugiau "Žvaigždės" egzempliorių.¹¹ Kartais už laikraščių platinimą "Žvaigždės" redaktorius skirdavo premijas arba paskelbdavo platintojų rungtynes.¹² 1935 m. "Žvaigždutės" redaktorius išsiuntė parapijų vikarams apie 8.000 "Žvaigždutės" egzempliorių, kad jie supažindintų pradžios mokyklų mokinius su "Žvaigždute". Todėl tais pačiais metais jos skaitytojų skaičius pakilo beveik dvigubai. Per "Žvaigždę" tėvai jėzuitai reklamavo ir kitų autorių knygas. Nuo 1939 m. platinti knygas T. Bružikui padėjo Br. Petras Kleinotas. Jungtinėse Amerikos Valstybėse T. Bružikas išplatino 5 tonas knygų. Atėjus rusams į Lietuvą 1940 m., T. Bružikas ir Br. Kleinotas platino knygas beveik nemokamai.¹³ Už knygų platinimą komunistai buvo suėmę Br. Kleinotą Rokiškyje, bet moterys jį išvadavo.¹⁴

Br. Kleinotas buvo ne tik uolus spaudos platintojas, bet ir sumanus jaunimo auklėtojas. Išgirdęs naujokyne iš T. Kipo, kad Kauno Jėzuitų gimnazijoje yra mokinių, norinčių tapti jėzuitais, jis, perkeltas į Kauną 1932 m., pradėjo jais domėtis. Jis norėjo steigti "Meilės Karžygių" būrelį, kurio nariai kasdien iš eilės malda ir darbais permaldautų Švč. Jėzaus Širdį. Tokį būrelį buvo įsteigęs Pagryžuvyje brolių tarpe. Tuo reikalu jis kreipėsi į T. Kipą. Šis jam patarė

tartis su T. Fulstu, sodalicijos dvasios vadu. T. Fulstas nenorėjo turėti Marijos sambūryje "atskiros spintelės" ir pradžioje jo idėjai nepritarė. Tik kai Br. Kleinotas jam paaiškino, kad noris sudaryti permaldavimo Komunijų eilę, jis tam planui pritarė, nes tai būtų lyg sodalicijos eucharistininkų sekcija.

Pirmieji "Meilės Karžygių" būrelio nariai buvo V. Abišalas, Br. Markevičius, P. Rabikauskas, V. Sladkevičius, J. Stankevičius ir A. Žičas. Vėliau prisidėjo Br. Gedvila, J. Giedrys, F. Jucevičius, V. Tvardauskas, Br. Valadka ir kiti. Būreliui priklausydavo 15-20 mokinių. T. Fulstas, jų dvasios vadas, skirdavo vieneriems metams būrelio pirmininką, sekretorių ir mišių tarnautojų mokytoją. Sekmadienių popiečiais "Žvaigždės" administracijoje darydavo susirinkimus, skaitydavo savo parašytus arba iš knygų paimtus religinio turinio straipnius ir išgirdavo baigiamąjį Br. Kleino to žodį. Patariant Br. Markevičiui, "Meilės Karžygių" vardas buvo pakeistas kitu — "Kristaus Karių". Būrelis turėjo savo knygynėlį ir Jėzaus Širdies paveikslą. Pirmaisiais mėnesio penktadieniais prieš jį vykdavo pamaldos: dvasios tėvo žodis ir pasiaukojimas Jėzaus Širdžiai. Visi turėjo stengtis būti gerais jaunuoliais. Burtų būdu parinkdavo "auką", vieną karį, kuris per visą mėnesį turėdavo aukoti savo maldas, darbus ir kentėjimus už "Kristaus Karius". Būrelis leido savo laikraštį — "Žvalga". Praslinkus vieneriems metams, buvo sudaryta trijų narių komisija, kuri paruošė "Kristaus Karių" konstituciją. Ji buvusi panaši į vienuolynų regulas. Iš Kaune veikusio "Kristaus Karių" būrelio penki stojo į Jėzuitų Ordiną (du vėliau išstojo), vienas tapo vyskupu, vienas klebonu, vienas yra gydytojas ir vienas žurnalistas. Du mirė, būdami "Kristaus Kariais".¹⁵

Buvo ir kitokių tėvų jėzuitų darbų ir užsimojimų, kurie čia nepaminėti dėl dviejų priežasčių: pirma todėl, kad žmonės, pakartotinai prašomi informacijų, neišlaikė duoto žodžio, antra todėl, kad informacijos, pasilikusios už geležinės uždangos, yra nepa-

T. Juozas Venckus, S.J.
ir prof. dr. Pranas
Venckus 1930 m.

siekiamos. Tačiau apžvelgiant tėvų jėzuitų darbus ir jų provinciją nepriklausomybės laikais, galima sakyti, kad ji buvo panaši į vešlų medį, kuriam trūko ne gajumo, bet laiko. Vos pradėjęs nešti kultūrinių ir religinių vaisių, jis buvo karo įvykių palaužtas. Palaužtas, bet neišrautas.

1. Pirmoji laida pavadinta "Laikykis Įstatymų".
2. Žinios gautos iš T. Venckaus.
3. Kipp, Litauen, 73 p.
4. Kipp, Litauen, 94 p.

Savo laiku Kaune buvo pasakojamas anekdotas, paaiškinąs T. Kipo kaip nuodėmklausio populiarumą. Kartą į jo klausyklą įėjęs karininkas ir pasakęs, kad nebuvo išpažinties dvidešimt ketverius ir pusę metų. Kadangi T. Ki-

pas tuo nesistebėjęs, karininkas jį paklausęs, ką jis apie tai manęs. T. Kipas jam taip atsakęs: "Jei būtumėte palaukę dar pusę metų, būtumėte galėję atšvesti sidabrinį išpažinties jubiliejų".

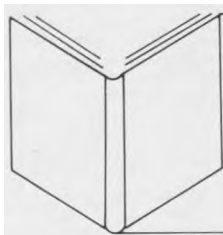
5. T. Venckus, Atsiminimai, rankraštis, I, 30 p.
6. T. Venckus, Atsiminimai, rankraštis, II, 5 p.
7. "Žvaigždė", 1940 m. 168 p.
8. T. Venckus, Atsiminimai, rankraštis, II, 20 p.
9. Žinios gautos iš T. Venckaus.
10. Palyg. Kauno Historia Domus, 1935 m. 8 p. ir 1936 m. 7-8 p.
11. "Žvaigždė", 1937 m. 288 ir 389 p.
12. "Žvaigždė", 1940 m. Nr. 1 ir Nr. 2 viršeliai.
13. T. J. Bružiko atsiminimai, rankraštis, 76 p.
14. "Žvaigždė", 1947 m. 275-278 p.
15. Žinios apie "Kristaus Karius" gautos iš Br. Petro Kleinoto, S.J.

- JAV katalikų ligoninių sąjungai priklauso 683 ligoninės su 162,000 lovų.
- Slavų apaštalo šv. Kirilo relikvija, ilgus šimtmečius saugotą Vatikane, popiežius Paulius VI padovanojo Konstantinopolio stačiatikių patriarchui Dimitrijui I.
- Daugiau negu ketvirtis milijono Bostono gyventojų dalyvavo paskelbtame badaujantiems gelbėti pasninke. Buvo sutaupyta ir surinkta per 200,000 dol.

- Lenkijoje veikia 27 kunigų seminarijos, kuriose mokosi 3,035 klierikai. Be to, įvairiose Lenkijos vienuolių seminarijose rengiasi kunigystei 1,140 klierikų. 1973 m. Lenkijoje buvo iššventinti 557 kunigai.
- Rašytojas A. Solženicynas pareiškė, kad jis aplankys JAV. Šio krašto senatas vienbalsiai priėmė rezoliuciją, išrinkdamas Solženicyną JAV garbės piliečiu. Iki šiol ši garbė buvo suteikta tik W. Churchillui.

Ramaus poetiškumo lyrika

Vytautas A. Jonynas

Nauja knyga — tai ne jauna mergaitė: kalbos nei jai, nei jos autoriui nekenkia. Kaip tik dažnai labiau sudomina skaitytoją.

Apie Julijos Švabaitės-Gylienės poezijos rinkinį "Septyni saulės patekėjimai" šiame skyriuje jau spausdinome poros skaitytojų pasisakymus. Dabar, tikresniam vaizdui susidaryti, dedame išsamesnę Vytauto A. Jonyno recenziją.

Kai buvome jauni ir gražūs, dažnai ci-tuodavom J. Kossu-Aleksandravičiaus pos-mus:

Dažnai pasiremiu ant savo nuobodaus gyvenimo,

Taip noriu jam atrasti šį tą ir nieko nerandu.

Pabyra metai ašarom, tai sušlama dejavimais.

Tai vėlei nuteka lėnai, lyg paryčiu vanduo.

O taip norėtusi gyvent, kaip kirminui, sakysime.

Gyventi dėlei gyvenimo paties.

Gyvenimas versmė, jis niekad neišsisemia.

Gyvent be galo, krašto ir mirties!

Nesakytumėm, kad nuo aimanavimų gyvenimo vienodumu būtumėm kada išsi-gyde. Tik dabar, kai esam vėtyti ir mėtyti, kai likimas, išroves iš gimtosios žemės, ne-pagailejo mums to kirmėlinio, vikšrinio gy-venimo, Kossu eilės, jo skundimasis nuo-boduliu skamba, kaip naivaus jaunikaičio aikštys ir melancholijos priepuoliai. Ir jei jas prisiminėm tai, gal būt, todėl, kad tema

"gyvent dėlei gyvenimo paties" nelauktai suskambo visu gūdumu ir, sakytumėm, nuogumu, neseniai išėjusiame J. Švabaitės-Gylienės rinkinyje: "Septyni saulės patekė-jimai".

Jau ankstyvesniame savo eilėraščių pluošte "Vynuogės ir kaktusai" (1SS3) J. Švabaitė užsirekomendavo kaip paprasto, intymaus žodžio, lyriškai tiesaus ligi žaiz-dos atvėrimo, poetė, pasak A. Vaičiulaičio. Jo turinį sudarė anuomet svetimybės Aust-ralijoje ir tėvynės ilgesio motyvai. Žodžiu, jausmai, nutapę stambiom kryžmom itin di-delę dalį mūsų išeivijos lyrikos. Tą pačią gaidą, "atvirą nervą", aptinku ir naujajame rinkinyje, tik šiuo atveju namų, žemės, vie-natvės motyvai susrūva draugėn ir krista-lizuojasi į vieną, viską jungiančią, aliena-cijos ir moters nužmoginimo temą.

Paskubėkim pridurti, kad autorei neat-rodė artimas Moters Laisvės Sąjūdžio ko-vingumas ir plyšavimai. Tai nereiškia, kad Woman's Lib nesugebėtų eksploatuoti rin-kinio. Rezignacijos nuotaikos, kuriom alsuo-ja J. Švabaitės knyga, ne vienai pasirodys kaip tobulas moters nedalios atvaizdavi-mas. Tačiau ne dokumentine prasme, bet menine tiesa, užimponuoja rinkinys. Nuo-stabi autorės dovana tiesioginiu, konkrečiu vaizdu išsakyti "gyvenimo dėlei gyvenimo paties" rutinos slogutį suteikia "Septyniems saulės patekėjimams" išskirtiną išjaustumą ir vieningumą.

Priešingai daugeliui lyrikos knygų, ku-rias tektų dažnai vadinti ne rinkiniais, bet kratiniais, J. Švabaitės-Gylienės eilėraščių

knyga pasižymi struktūrine visuma ir pagrindinės temos išsakymo išbaigtumu.

Vienuolikos metų tarpas skiria "Septynis saulės patekėjimus" nuo "Kaktusų". Tiems, kurie vaizduojasi poeta, kaip vaismedį, kaip kantrią obelaitę, mezgančią vaisius kas antri metai, nesunku būtų pakalinti autorei neproduktyvumu ar novatoriškumo stoka. Jau pasirodžius "Kaktusams ir vynuogėms", Titas Antanaitis (nors ir pripažindamas autorei "vidaus gėlės ir kūrybos savitumą") nusiskundė, kad jos lyrika ateinanti dvidešimčia metų vėluodama si. Sunku būtų pasakyti, kiek tokie priekaištai pagrįsti, nebent susitarus, kad savito braižo susiradimas, poetinio brendimo periodas, ne visiems lygiai vienodai užtrunka.

Nesinorėtų taip pat nutylėti, kad, nežiūrint savo rūpesčio susirasti tikrą toną, absoliučiai autentišką gaidą, Švabaitė susigundo protarpiais atiduoti duoklę ir laiko madai. Naujajame rinkinyje nestinga bandymų pasukti į hermetišką, pseudofilosofinę stenografiją, trumpasakius ir trumpažiedžius posmus ("Radome dvi žemės spalvas". "Kuris, kuris pirmiau"). Laimei tie mintijimai ne dažni. Iš tiesų, rebusų, vaizdų kerginių ir panašių dalykų gali dideliais kiekiais pavaryti bet koks tvirčiau suknydytas kompiuteris. Chemijai darbuojantis, ne mažiau jų pridirs ir žmogaus vaizduotė.

Kas džiugu ir gaivu "Septyniuose saulės patekėjimuose" — tai, kaip sakėm, rinkinio vientisumas ir darna. Lyrinio dienoraščio, kuriuo yra šis rinkinys filigrane, prasišviečia kūrėjas — žmogus, jaučiantis *būtinybę* komunikuoti, išsakyti ir *turintis, ką pasakyti*. Be pozos, be koketerijos J. Švabaitė atskleidžia savo, moters, ir motinos, pasaulėlį, savo buitį. Nei tragišką, nei draskomą neurasteniją, nei idilišką, bet gyvenimą dėlei gyvenimo paties šeimos ir daiktų tironijoj. Dienų, nuripuliuojančių "lėnai, kaip paryčiu vanduo" begarsį teliūškavimą.

Poeziją aptariant, beveik neišvengiama griebtis palyginimo su dailės kūriniiais. Tapytojas ir grafikas, kurio darbai atsišaukia aidu atmintyje, šiuo atveju būtų Vuillard. Postimpresionistas, Nabi grupės atstovas,

irgi susiradęs save sudvasintos kasdieniškos buities vaizdavime. (Jei taip pažvelgus atgalios, jo pirmtaku buvo didysis Chardin, kuris, užuot tapęs nimfas, Dianai ilgakojes ir kitus grakščius lengvai nutekančių formų gyvius, pasirinko piešti grįžtančios iš turgaus tarnaitės krepšius, varinius puodus ir šiaip namų apyvokos daiktus. Bet tos rankos, laikančios ryšulį, ir tas varis — amžini).

Švabaitės lyriką irgi būtų galima pavadinti žanrine, realistine ar dar kitaip. Svarbu tai, kad poetė susirado savo terena, kur jos žingsnis tvirtas ir savas. Kur jos pasisavinta tai, kas riša ją su kitais. "Žalia šaka iš Suvalkijos sodo", kilusi iš to paties Alvito - Vilkaviškio - Marijampolės trikampio, kaip Bradūnas, Baranauskas, poetė nesibaido operuoti konkrečiais įvardžiais, vietovardžių pavadinimais ("ne mėlynasis, ne Gižų dangus"), realistiškų spalvų gamomis:

Virtuvėj kvepia rožių arbata,

medus ir gvazdikėliai.

Tuščia lėkštė ant stalo,

Kėdėj šeštojoj

Snaudžia tik baltas katinas.

Sandoros skrynioje ant aukšto

Pamiršta lėlė. "Kregždutė",

pirmojo skyriaus sąsiuvinį

nulaužta rožės galvutė - - -

Jai nebaugu minėti kambarines gėles, iškritusias vėnis iš sienų, baltą virtuvės lėkštę, kurioj atsispindi laimingos vaiko akys, nutrauktas gitarų stygas — visą buitį, kurią sudaro, "puodams šnypščiant ir grojant", blašioji kasdienybės rutina ir spurdantis tame kalėjime žmogus. Faktinai nebūtų užgaulu pavadinti visą rinkinį himnu mylinčioms rankoms. Jas labiausiai matai, tas rankas, miltuotas ir švarias, pakeičiančias šaukštą, daigstančias rožių "plunksnakočius", sodinančias vijoklius. Visa, kas žydės ir gyvens. Pasigėrėtinas yra tačiau autorės talentas orkestruoti tas prozines detales taip, kad kai pratrūksta žmogaus gėla, ji ne operinė, ne "tremolo", bet kankinančiai skaudi.

Šeštadienis I

Mano meilė yra padalinta

Į penkias lygias dalis.

O aš

esu ta šeštoji

savaitės diena,

kurioj telpa visa,

kas nuo jūsų atlieka.

O atlieka man tai,

ko jums jau nebereikalinga.

Tai trumputė saulėlydžio valanda,

be rūpesčio,

be nerimo,

be abejonių,

Ir kada viskas,

jau viskas vis vien - - -

Visas pluoštas eilėraščių, skirtų savaitės dienoms (ypatingai taiklus ir smingantis yra Šeštadienis VI), aluoja ta betarpe tiesa ir nemeluotu patetiškumu, kurio senokai pasigedom mūsų lyrikoj.

Ne mažiau sutramdytos emocijos pakrova pasižymi ir skyrelis "Reguiem mano draugams", prasidedantis eilėraščiu:

Laikas išskirstė mano draugus

Į Šiapus

ir Anapus.

Ir nežinau tikrai,

Kurie iš jų

Man šiandien brangesni?

Pripažinkim, kad tema nebe nauja mūsų lyrikoj. Daugelis poetų, sakysim H. Nagys "Broliuose baltuose aitvaruose", yra ja naudojęsi, išsisakę. Švabaitės atveju, tos reminiscencijos, lygiai kaip karo metų randų prisiminimai, kažkaip iširikiuoja dar spontaniškiau. Kaip būtinas kontreforsas lyrikos pastatui. Kaip dalykai, natūraliai atplaukia, kai rankos dirba, o mintys kažkur. Nėra dūsavimo, nėra dejavimo, tik alpi rezignacija, išreikšta beveik skrupulingu nuoširdumu:

Albinukas išėjo į kunigus —

Apie jį niekas nerašo,

jubiliųjų nešvenčia.

Kalną vienuolyne jo sanctum

sanctorum —

pilnos maldų kišenės

ir Dievas taip arti.

Kaip kiekviena brandi poezija, J. Švabaitės lyrika savo visuma kalba apie vie-

ną ir tą patį — žudikišką laiką. Žmogaus nedalia ir neviltį tuštėjančiuose kambariuose. Jo viltį, lūkestį kažkada daugiau nebespurdėti, nebesiplukti, susirasti, kas taip sunkiai susirandama — taiką savyje.

Mes tada niekur neskubėsim,

taikiai susėdę pailsėsime,

ragaudami tirštą

kaimyno vyną,

kuris dabar

tamsioj rūsio vienatvėj

burbuliuoja sau

ir noksta neskubėdamas - - -

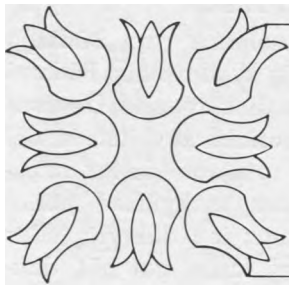
Visa baigiasi daugtaškiais, kaip kiekviena svajonė, kuri neišsipildys. Gal todėl Švabaitės žodis taip pagaunantis. Guodžiantis ir keliantis bent tą valandą. Tą atvangos minutę.

Nebūtų teisu nepastebėti kai kurių trūkumų. Poetei gresia, kaip minėjom, pavojus imt tursentis, kaip žvirbliui dulkėse, sterilinėj kriptofilosofinėj eilėdaroj. Ne mažesnis — imti save parodijuoti, kaip kad atsitiko Šlaitui. Tokiu pavyzdžiu būtų, sakykim, "Puikios rožės gražiai žydi". Rėžia ausį ir jos pomėgis naudoti mažybės-malonines lytis, kurios kartais pasibaisėtina skamba moters lūpose. Bet nežiūrint šių smulkių paklaidų, naujasis J. Švabaitės-Gylienės rinkinys žymi naują pakopą jos lyriniam kely ir atestuotuoja ją, kaip prabylančią egzilės poečių gretose sodria ir savita tonacija.

Julija Švabaitė-Gylienė, Septyni saulės patekėjimai. Eilėraščiai. Čikaga. Išleido Ateitis, 1974. Viršeli ir vinjetes piešė Danguolė Stončiūtė. 80 pusl. Kaina — 3.50 dol.

• Šv. metų atidarymo iškilmės Kalėdų išvakarėse per satelitą buvo transliuojamos visam pasauliui. Šv. Tėvas ypač pabrėžė dvasinio atsinaujinimo ir susitaikymo reikalą. Kvietė visus krikščionis ir kitus geros valios žmones žiūrėti daugiau teisingumo, broliškumo ir taikos, stengiantis kurti geresnį, krikščioniškesnį pasaulį ir ypač jaunimo tarpe ugdyti žmogaus išsilaisvinimo sąjūdį.

ŠIS TAS APIE "VAGOS" LEIDYKLA

Grožinės literatūros leidykla "Vaga", Vilniuje įsteigta 1945 m., didžiuojasi į skaitytojų rankas paleidusi bent 123 milijonus knygų per 30 savo gyvavimo metų. Įdomu bent kiek arčiau pažvelgti į šios leidyklos veiklą: kokios knygos ten leidžiamos, kiek ji iš tikrųjų pasidarbavo lietuviškos kultūros kėlimui, o kiek tik grynai propagandos aukurai daro atidavę.

Pirmoji "Vagos" išleista knyga buvo poeto Juliaus Janonio "Raštai". Pradėtas su "proletarinio poeto" kūrinių išleidimu, pirmasis leidyklos dešimtmetis buvo skirtas V. Montvilai, V. Mozūriūnui, E. Mieželaičiui, A. Gudaičiui-Guzevičiui ir kitiems, jiems panašioms, kurių raštai vaizdavo "naują tarybinį gyvenimą". Tame dešimtmetyje iškilo eilė naujų rašytojų, kaip J. Avižius, A. Palionis, M. Sluckis ir kt., bet temos, kuriois jie rašė, buvo tokios pačios, kaip vyresniųjų: "Nuoširdus ir karštas jaunųjų rašytojų žodis, paskleistas masiniais tiražais, įnirtingos klasių kovos sąlygomis suvaidino didelį vaidmenį, kuriant Lietuvoje naują socialistinę visuomenę (*Literatūra ir Menas*, Nr. 5, 1975).

Antrajame dešimtmetyje (1950-1960) leidykloje debiutavo, šiandien jau pagarsėję, prozininkai ir poetai: V. Bubnys, A. Baltakis, A. Maldonis, Just. Marcinkevičius ir daug kitų.

Be naujesnių ir senosios kartos kūrėjų, "Vaga" leido ir jau Lietuvos laikais tapusių rašytojų kūrinius — D. Poškos, Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, Maironio, Binkio, V. Krėvės ir kt. raštus. Šių, pavadintų literatūriniu palikimu, leidinių susisteminimui pra-

dėta leisti "Lituanistinės bibliotekos" serija. Išleista A. Baranausko, V. Pietario, M. Valančiaus, J. Basanavičiaus raštai, žinoma, jų įvaduose ir komentaruose marksistiškai išanalizuota ir įvertinta šių rašytojų kūryba".

Maždaug šeštąją dalį "Vagos" knygų sudaro leidiniai jaunimui. Tačiau didžioji dalis produkcijos skiriama ir svetimų kraštų autorių vertimams. Vertimus "Vaga" pradėjo leisti jau 1945 m. Tai buvo rusų — D. Furmanovo, B. Gorbatovo, M. Šolochovo, N. Tichonovo ir kt. kūriniai. Per 30 metų į lietuvių kalbą buvo versta 35 tautų ir tautelių literatūra. Šios tautos yra Sovietų Sąjungos valdžioje.

Negalima paneigti fakto, kad "Vaga" yra išleidusi ir Vakarų pasaulio literatūros kūrinių. Tačiau tai daugiausia pripažintieji ir "nekenksmingi" klasikai, kaip Dantė, Zola, Balzakas, Šekspyras ir t.t. Lietuvis skaitytojas nemato moderniosios Vakarų literatūros, bet yra supažindinamas su Azijos, Afrikos, Lotynų Amerikos rašytojais. "Didelis dėmesys skiriamas mūsų laikų pažangiajai užsienio literatūrai, parodančiai darbo žmonių išsivaduojamą kovą".

Daug verstinės literatūros skiriama vaikams ir jaunimui. Čia taip pat didžiausioji dalis rusų ir kitų "broliškujų respublikų" kūrinių, tų šalių pasakos, tautosakos.

Tuo pačiu ir lietuvių rašytojų knygos verčiamos į kitas, dažniausiai "broliškas" kalbas. Į rusų kalbą lietuvių rašytojų kūrinius verčia V. Čepaitis, Z. Kulmanova, A. Mežirovas, D. Samoilovas, B. Sluckis ir t.t.

Prie "Vagos" leidyklos veikia redakcinė taryba, kuri nagrinėja svarbiausias leidy-

binio darbo problemas, svarsto literatūros leidimo ir ruošimo planus. Į redakcinę tarybą šiuo metu įeina: J. Baltušis, Alf. Biečiauskas, K. Korsakas, Just. Marcinkevičius, E. Mieželaitis, M. Sluckis ir kt. Leidykla turi ir meno bei muzikos tarybas, kurios rūpinasi atitinkamų leidinių išleidimu.

DIEVDIRBIO KULTAS IEŠKO SAU DIRVOS

Komunistinė sistema lengva ranka nukainiojo Smūtkelius-Rūpintojėlius pakelėse ir nudaužė koplytėles nuo senųjų sodybų medžių — liaudies menininkas, dievdirbis, liko be kūrybinės dirvos. Neleidžiama išdrožti savo sielos skausmą mediniame Rūpintojėlio veide ir rasti sau paguodos, kaip tam šimtamečiui dievdirbiui Fausto Kiršos eilėraštyje "Smūtkelis". Tačiau liaudies skulptoriaus kaltas, kirvis, skaptukas ieško kitų kelių, kitų būdų. Paskutiniaisiais metais įsigalėjo liaudies monumentaliosios skulptūros atgimimas. Gal ryškiausias to pavyzdys yra Ablinga su savo "ažuolais" — liaudies menininkų išdrožtų skulptūrų ansambliu (apie tai jau esame rašę). Panašios liaudiškos skulptūros pastatytos Šiauliuose ir kt. Lietuvos vietose, o praėjusią vasarą jomis pasipuošė Rokiškio parkas. Ablingos skulptūrų tema buvo vientisa žmogaus skausmo ir kančios virtinė, o rokiškėnai jau išmėgino keletą atskirų idėjų, liudijančių krašto svetingumą, žmonių būdo linksmumą ir t.t. Tačiau rokiškėnų skulptūrose yra ir gilesnės dvasios pavyzdžių. Verta pažymėti, kad skulptūrose, nežiūrint kurią temą vaizduojančiose, labai ryškus senojo liaudies dievdirbio pėdsakas. Pvz. Rokiškio skulptūrose "Knygnešys" (S. Karanauskas) arba "Kalvis Ignotas" (J. Jonušas) atsispindi koplytstulpio idėja, pakelės koplytėlių forma.

Rokiškio parke dirbo eilė liaudies skulptorių. Iš jų tik du "seni vilkai". Tai S. Kinčius ir I. Užkurnis. Kiti nauji, pradedantys, savo kūrybai formų tebeieškantys skulptoriai, tačiau visi jie vartoja įrankius ir medžiagą, kurią vartojo jų tėvai ir seneliai, droždami kenčiantį "dievuliuką".

(*Literatūra ir Menas*, Nr. 6, 1975)

NAUJŲ LAIKU "DIDVYRIAI"

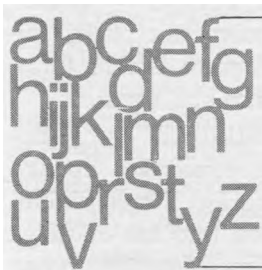
Vaikams ir jaunuoliams yra būdinga žavėtis didvyriais ir jų žygdarbiais. Būdami mokyklos suole, mes didžiavomės Lietuvos kunigaikščiais, savanoriais, kovojusiais dėl savo tėvynės laisvo rytojaus, dabar mūsų atžalynas lituanistinėse mokyklose noriai klausosi apie partizanus ir į didvyrių eiles pastatė Simą Kudirką, kuris, gal būt, daugiausia gerbėjų turi kaip tik jaunimo tarpe.

Žavisi didvyrių kultu jaunimas ir Lietuvoje. Tačiau didvyriai, kurie jam ten peršami ir propaguojami, yra taip pat didžiausi tautos priešai. Šis didvyrių garbinimo kultas ypač išryškėjo pastaraisiais metais, švenčiant 30-tąsias "išvadavimo iš fašistinės vergijos" metines. Uolių partijos narių, o ypač kai kurių mokyklų mokytojų pastangomis, kiekvienas kur nors kaimo kapinaitėse palaidotas rusų armijos karys, žuvęs karo metu, staiga tapo nepamainomu didvyriu, pakeltu kuone į šventųjų eiles. Tokių naujųjų "didvyrių" kapai puošiami gėlėmis, apie juos ieškoma įvairiausių biografinių žinių, susirišant net su jų palikuoniais kur nors Rusijoje. Vaikai ruošia šventes tokio didvyrio vardu, rašo rašinius, įruošia jo garbei kampelius ir t.t.

Štai Ukmergės rajono Deltuvos vidurinės mokyklos pionieriai neseniai atrado sau "didvyrį". Tai Vačėgas Vancianas. "Didvyrio portretas puošia mokyklos pionierių kambarį, jam skirtas storas albumas, kuriame trumpai užrašoma viskas, kas sieja Vačėganą su mokykla" (*Tarybinis Mokytojas*, Nr. 1, 1975). Kas gi tas Vačėgas Vancianas, kad tokios garbės iš lietuviuko pionieriaus susilaukė?

Tai atsitiko palyginti ne taip seniai, kai Tamila R. pradėjo dirbti Deltuvos vid. mokykloje. Eidama pro apylinkės kapines, ji atkreipė dėmesį į antkapį, kurį ženklino lentelė su užrašu — V. Vancianas, Tarybų Sąjungos Didvyris. Sustojo Tamila ir susimąstė: "Didvyris, o apie jį nieko daugiau nežinome, kiek čia parašyta"...

Taigi, uolioji Tamila R. netikėtai atrado savo mokiniams didvyrį. Buvo apklausinėti apylinkės gyventojai apie karo metais vy-

VAIZDINGI POSAKIAI SU ŽODŽIU**G A L V A**

Jau šiame kalbos skyriuje esame kelis kartus pateikę frazeologizmų, vaizdingų posakių, daugiausia paimtų iš šnekamosios liaudies kalbos su žodžiais *akys*, *ausys*, *burna*. Kai kuriems skaitytojams, ypač jaunimui, tai labai patiko, nes tie vaizdingi posakiai padėjo jiems praturtinti savo kalbą. Dabar šiek tiek pakalbėsime apie panašius posakius, kurių semantinę pagrindą sudaro žodis *galva*.

Kai kurie su žodžiu *galva* sudaryti junginiai apibūdina kalbamąjį asmenį, pvz.: *avies galva* — žmogus menko proto; *gera galva* — protingas. Kartais *galva* reiškia žmogaus gyvybę, pvz.: *galvą paguldyti* — mirti. Su *galva* sudarytų frazeologizmų tarpe ypač gausu veiksmožodinių žodžių junginių, judesiu nusakančių tam tikrą žmogaus dvasinę būklę, pvz.: *galvą kratyti* — netikėti kuo, duoti neigiamą atsakymą.

---

kusius mūšius ir prisimintus rusų karius. Visi gyventojų prisiminimai buvo labai šviesūs, visi rusai kareiviai didvyriški, jų žygdarbiai nuostabūs, deginant Lietuvos žemę ir vejant laukan "hitlerininkus".

Liūdna darosi pagalvojus, kiek tokių Tamilų yra Lietuvos mokyklose, kiek išnaudojamas vaiko ar jaunuolio susižavėjimas didžiais darbais ir didžiais žmonėmis, juos atlikusiais, ir pagaliau kiek tokių paprastų, eilinių kareivėlių pakeliami į "didvyrių" eiles, žalojant pačias brangiausias vertybes jauno lietuviuko širdyje.

Kai kurie šios rūšies frazeologizmai gali turėti net keletą skirtingų reikšmių, pvz.: iš *galvos eiti* turi šias reikšmes: 1. labai triukšmauti, 2. labai jaudintis, rūpintis, 3. kvailioti, būti nerimtam.

Frazeologizmų su žodžiu *galva* yra labai daug, bet čia paminėsime tik dažniau ir plačiau vartojamus.

ASILO, AVINO, AVIES GALVA — menko proto, negudrus žmogus: Eik tu, avino galva, aš maniau, kad vis dėlto gudresnis, Kur tu padėsi, tokią avelės galvą parsivedęs!

GALVA ATSIGAVO — pailsėjo: Dabar, kai jis išsikraustė, tai ir mano galva atsigavo.

GALVA DIKTUOJA — į galvą ateina: Ką tau galva diktuoja, tą ir kalbi.

GALVA GERAI DIRBA — gerą atmintį turi: Jo galva gerai dirba — nieko neužmiršta.

GALVA GALVON — be priedo, lygionis: Apsimainėm karvėm galva galvon.

GALVA MAIŠOSI — iš proto eina: Ar tau galva maišosi, kad ją nutarei vesti?

GALVA NEIŠNEŠA — nesupranta, nesuvokia: Mano galva neišneša, kaip tai galėjo įvykti.

GALVA NENUKRIS — nieko blogo neatsitiks: Galva nenukris, prieš žilą plauką nusilenkus.

GALVA PILNA — daug rūpesčių: Mano galva pilna — nė užmigti negaliu.

GALVA PRAMUŠTA — ką nors labai mėgsta, ko nors labai siekia: Jam galva pramušta ant šokių. Mano galva buvo pramušta vis daugiau kraštų pamatyti.

KIETA GALVA — menko proto, negabus: Jo labai kieta galva — negalėjo mokyti.

ANT GALVOS GULĖTI — turėti daug rūpesčių: Nėr man kada sirgti, tiek daug rūpesčių ant mano galvos guli.

ANT GALVOS KUOLA TAŠYTI — bet ką daryti; taip sakoma apie labai kantrų asmenį: Jam ant galvos gali kuolą tašyti, jis nieko nesakys.

ANT GALVOS PLAUKAI ATSISTOJO — labai nusigando, labai nustebo: Man dėl to įvykio net plaukai ant galvos atsistojo.

ANT KIENO GALVOS BŪTI — kam nors visus darbus palikti, vienam viską daryti: Dabar visi darbai ant mano vargšės galvos. Visa namų ruoša ant jo galvos, o ji tik romanus skaito.

ANT SAVO GALVOS BŪTI — savarankiškam būti: Reikės dabar poniutei ant savo galvos būti, kai vyrelis nėra.

ANT SAVO GALVOS UŽSITRAUKTI — sau kokią negerovę užsitraukti: Niekas čia nekaltas, ji pati ant savo galvos užsitraukė, ko norėjo.

BE GALVOS BŪTI — neprotingam būti: Argi jau be galvos buvai, kad taip kvailai pasielgei?

EIK NUO MANO GALVOS — pasitrauk, nevalgink manęs: Eik tu nuo mano galvos ir daugiau negadink man nervų!

IŠ GALVOS — iš atminties: Kalbėtojas jokio rašto neturėjo, viską iš galvos sakė.

IŠ GALVOS IŠGARUOTI — ką nors pamiršti: Aš labai atsiprašau — man tas reikalas visiškai iš galvos išgaravo.

IŠ GALVOS IŠEITI — 1. ką nors pamiršti, 2. sukvailioti, pakvaišti: Dėl tų rūpesčių vargšelis visai iš galvos išėjo.

NUO GALVOS — už kiekvieną: Nuo galvos reikia mokėti po tris dolerius.

NUO GALVOS KIAUŠINIS NENUKRISTŲ — labai tiesiai, ramiai vaikščioja: Kai jis eina, tai, rodos, kiaušinis nuo galvos nenukrįstų.

NUO GALVOS NĖ PLAUKAS NENUKRITO — nieko blogo neatsitiko: Atrodė, kad ten jam bus labai pavojinga, bet vis dėlto nė plaukas nuo galvos nenukrito.

GALVĄ ANT PEČIŲ TURĖTI — 1. būti gyvam: Kol dar turiu galvą ant pečių, reikia dirbti. 2. būti protingam: Reikia turėti galvą ant pečių, tai visur bus gerai.

GALVĄ APSUKTI, SUSUKTI — 1. apgauti, suklaidinti: Prašė, prašė, kol apsuko jam galvą, ir gavo, ko norėjo. 2. apsvaiginti, apsvaigti: Matyt, kad tau nuo tos degtinės jau visai galva apsisuko. Man tas vynas galvą apsuko.

GALVĄ KVARŠINTI, KRIMSTI, BALZGINTI — kamuoti, neduoti ramybės: Palik mane ramybėje, nekvaršink galvos! Tas šelmis jau visai galvą iškrimto. Nebalzgink mamai galvos tomis savo kalbomis.

GALVĄ DĖTI — mirti, rizikuoti savo galva, garantuoti: Aš galiu galvą dėti už jį. Jis už jį galvą deda, kad nekaltas.

Maždaug tą pat reiškia ir pasakymai: *galvą guldyti, galvą duoti.*

GALVĄ PRIDĖTI PRIE PAGALVĖS — atsigulti: Vos tik pridėjo galvą prie pagalvės, tuoj ir knarkia.

GALVĄ ĮKIŠTI — į blogą padėtį patekti: Tas jau įkišo galvą bevogdamas — ir gerai tokiame.

GALVĄ IŠNEŠTI — ištrūkti, išvengti pavojaus: Jam vis dėlto pasisekė iš to pavojaus galvą išnešti.

GALVĄ Į ŽEMĘ ĮREMTI — galvą žemyn nuleisti: Galvą į žemę įrėmiau ir praėjau pro šalį.

GALVĄ KASYTI, KRAPŠTYTI — galvoti, rūpintis, svarstyti: Tėvas ilgai kasė galvą, kol nusprendė. Galvą pakrapšyk, ir surasi atsakymą.

GALVĄ KELTI — girtis, didžiutis: Visi žino, kad tuščia varpa aukščiau galvą kelia negu pilna.

GALVĄ KRAIPYTI — stebėtis: Motina, į sūnų pažiūrėjus, tik pakraipė galvą ir nieko nesakė.

GALVĄ LENKTI, LANKSTYTI: sveikintis: Lenkiau galvelę palei žemelę tėveliui, motinėlei. Nelankstyk tik galvos, jį pamaišyk.

GALVĄ MAIŠYTI, SUMAIŠYTI — suklaidinti, supainioti: Nemaišyk man galvos, juk matai, kad pinigų skaičiuoju.

GALVĄ LAUŽYTI — rūpintis, galvoti: Kam tau dėl jo galvą laužyti, verčiau pats savim daugiau pasirūpink. Na, dabar ir laužys galvą, kol sužinos.

GALVĄ TURĖTI — gudriam būti: Juk galvą, ne puodynę turi — gali suprasti.

GALVĄ NUKABINTI, NUKARTI, NULEISTI — labai nusiminusiam būti: Eina galvą nukabinęs, matyt, kad kokia nelaimė įvyko.

GALVĄ PRIGLAUSTI — prieglaudą rasti: Nežinau, kur senatvėje reikės galvą priglausti.

Į GALVĄ ATEITI, ŠAUTI — pagalvoti, sugalvoti: Man nė į galvą neatėjo apie tai pasiteirauti. Staiga man šovė į galvą, kad šiandien yra jo gimtadienis.

Į GALVĄ ĮSIDĖTI — domėtis, stengtis gerai suprasti: Gerai įsidėk į galvą, ką aš tau dabar sakysiu.

NEIMTI Į GALVĄ — nesijaudinti, nekreipti dėmesio: Neimk į galvą, ką jis apie tave plepa.

Į GALVĄ KOŠĖS ĮKRĖSTI — padaryti protingesnį: Tu jam į galvą košės neįkrėsi, nes ir pats nedaug jos turi.

Į GALVĄ LĮSTI — neduoti ramybės, įkyrėti: Man ta mintis vis lenda ir lenda į galvą. Nelįsk man į galvą, jau nusibodo tie tavo plepalai.

Į GALVĄ ŠOKTI — staiga ką nors sugalvoti: Kas tau į galvą šoko, kad taip nusikvatojai?

Į GALVĄ SUIMTI — suprasti, suvokti: To jo elgesio aš negaliu į galvą suimti.

Į GALVĄ KALTI — įkalbinti: Visą vakarą jai kaliau į galvą, kad neitų, bet kur ji tau klausys!

KAIP GALVĄ PAMETĖS — kaip proto netekęs: Kur taip leki, lyg galvą pametęs?

GALVOM EITI — šėlti, dūkti: Kai mokytojas išeina, tai mokiniai klasėje galvom eina.

SAVO GALVA — savarankiškai: Jau esi suaugęs, gali savo galva gyventi.

GALVOJ NEGERAI — trūksta proto: Ar tau galvoj negerai, kad nori į tokią kelionę pėsčias išsirengti?

KAS MAN GALVOJ — man nerūpi: Kas man galvoj, tegul jis pats pasirūpina.

GALVOJ STOVĖTI — prisiminti, žinoti: Man tos vaikystėje išmoktos pasakos vis dar galvoj tebestovi.

GALVOJ VĖJAI LAKSTO, ŠVILPAUJA — nesubrendęs, nerimtas: Neik, dukrele, už to pusbernio, juk matai, kad jam dar galvoj vėjai švilpauja.

KAS TAU GALVOJ — kas tau rūpi: Kas tau galvoj, kur aš ketinu eiti.

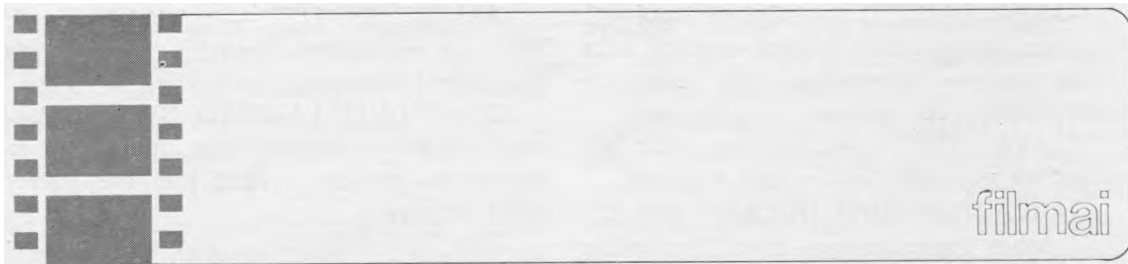
PER KITŲ GALVAS — labai įžūliai, nemandagiai: Na, tie žmonės, kaip kokie gyvuliai, per kitų galvas eina, kad tik geresnę vietą gautų.

• Keturiolika JAV gubernatorių yra katalikai, aštuoni metodistai ir aštuoni presbiterionai. Visi katalikai gubernatoriai yra demokratai, išskyrus Maine gubernatorių J. B. Longley, kuris jokiai partijai nepriklauso. Lapkričio mėnesį buvo išrinkti 6 katalikai gubernatoriai.

• Rytų ir Vakarų santykių klausimais Vienoje, Austrijoje, praėjusių metų pabaigoje įvyko tris dienas užsitęsę rusų stačiatikių ir katalikų atstovų pasitarimai. Juos organizavo Pax Christi tarptautinis sąjūdis. Jiems pirmininkavo rusų stačiatikių metropolitas Nikodemas ir Utrechto kardinolas Bernard Alfrink. Pagrindinė svarstymų tema buvo: "Rytai ir Vakarai šiandien ir rytoj — krikščioniškasis žvilgsnis". Abiejų šalių atstovai pasisakė už ginklavimosi lenktynių sustabdymą. Jokių rezoliucijų nepaskelbta.

• Medicinos moralės studijoms vadovauja kun. J. J. Quinn, S.J., filosofijos profesorius Creighton universitete, gavo 30,000 dol. paramos iš JAV fondo humanitariniams mokslams. Toji finansinė parama padės parinktiems profesoriams plėsti įvairius klausimus: eutanazijos, tyrimų su žmonėmis, genetinės inžinerijos, abortų, sterilizacijos, organų persodinimo, religijos reikšmės pacientui ir t.t. Visais šiais klausimais numatoma diskusijos, svarstybos, institutinės studijos.

EARTHQUAKE

“Exorcist” filmu susidomėjimas, pripildęs teatrus per daugelį dienų, gal būt, paskatino susukti šį filmą, kuris turi ypač smarkius garsinius efektus ir baiminga. Įtampą per didžiąją filmo dalį. Filme labai ryškiai pavaizduojamas žemės drebėjimas Los Angeles mieste.

Filmas Universal bendrovės, užsitęsias 122 minutes, pastatytas sumanaus organizatoriaus Mark Robson, įtraukiant tokius plačiai žinomus aktorius kaip Charlton Heston, Ava Gardner, George Kennedy, Genevieve Bujold ir eilę kitų.

Teatre dunda žemės drebėjimo garsai, kad net žiūrovą drebina ir teatrą priverčia pradžioje ekrane parodyti skelbimą, jog teatras nesima atsakomybės, jei kas bus pernelyg paveiktas visu tų vaizdinių priemonių. Ekrane žiūrovas stebi griūvančius namus, tiltus, bažnyčias, užtvankas, gaisrų liepsnas, kriokiantį potvynio vandenį, kartu sekdamas, kaip simpatiškus personažus vaizduojantieji asmenys užgriaunami, parbloškiami, sukruvinami, bėga masinės panikos pagauti, miršta prieš žiūrovų akis. Bet ypač išpūdingas tas žemės drebėjimo trenksminis garsas, kuris čia pavadintas Sensurround. Jis tiek išradingai sukombinuotas, kad net imamas jam patentas.

Su giliu įsijautimu pasišventėlius gelbėtojus vaizduoja Charlton Heston, filme statybos inžinierius, ir George Kennedy — filme iš tarnybos atleistas policininkas. Filmas prasideda ramiu gyvenimu, net ir meilės trikampiu, kur inžinieriaus—Hestono akį patraukia jauna moteris, kurią čia gyvai vaidina Genevieve Bujold. Pataikaujant dabarties madai, neapsieinama filme ir be moters užpuolimo, tačiau tai gana nuosaikiai perteikiama, ir filmas suaugusiems būtų priimtinas žiūrėti.

THE LITTLE PRINCE

Tragiškai žuvęs plačiai žinomas prancūzų rašytojas Antoine de Saint Exupery susilaukė įamžinimo ir filme: pagal jo klasikinį kūrinį vaikams yra susuktas “The Little Prince”. Sce-

narijų paruošė Alan Jay Lerner, bet negalima pasakyti, kad darbas būtų idealiai atliktas. Patį autorių — Saint Exupery čia vaizdžiai atkuria Richard Kiley, o savo guvumu vaidyboje stebina vaikučio princą vaidmeny Steven Warner.

Filme daug pasakiško elemento — atskridimo iš kitų planetų, nuostabių dingimų ir atsiradimų. Filmo režisierius panaudojo Anglijos ir Tuniso vietas, su žaliuojančiais laukais ir tuščiais Sacharos tyrais. Filmas perpintas gana skambia Fr. Loewe muzika ir A. J. Lerner sukurtomis dainomis. Pagrindinis aktorius Kiley čia reiškiasi kaip drąsus ir sumanus pilotas, priverstas nutūpti tyruose. Ryte nubudęs pamato toje negyvenamoje dykumoje kompanioną — Mažąjį Princą, kuris iš dalies atrodo lyg kito — angelų pasaulio būtybė, bet kuris veikia visai žmogiškai.

Įneštas į filmą įvairumas — Mažajo Princą gėrėjimasis rože, kuri prabyla ir pasirodo grakščia mergaite. Princas susiduria ir su gyvate ar smaugliu, ir su lape, kurie čia pavirsta žmonėmis, ne taip jau patraukliais, nors gana vikriais, besireiškiančiais ir savotišku baletu.

Vis dėlto, filmas vaikams gali būti pernelyg abstraktus, o suaugusiems — gerokai naivus. Filmo direktorius — patyręs. Jis režisavo ir tokio pasisekimo susilaukusius filmus, kaip “Seven Brides for Seven Brothers”, “Singin’ in the Rain”, tačiau čia to lygmens jis nepasiekia. Filmą ant savo pečių turi daugiausia išnešti du aktoriai: Kiley ir, princą vaidmeny, šešerių metų berniukas Steven Warner. Jo vaidinimu ir dainavimu tikrai reikia stebėtis.

THE FRONT PAGE

Gana grubi, bet juokinga komedija iš laikraštinių gyvenimo, pavaizduojanti, kaip jiems terūpi pralenkti kitus laikraščius ir gauti pirmo puslapio sensacijas. Jie gauda informacijas, nepaisydami, kad reikia gelbėti sužeistą žmogų. Laikraštinis darbas tiek įsigėręs į jų kraują, kad vienas jų neįstengia atsitraukti nė vedyboms, gavęs degančią žinią.

Šį filmą surežisavo Billy Wilder, panaudodamas dar 1928 m. pasirodžiusį draminių veiklą, kurį buvo sukūrę Ben Hecht ir Charles McArthur, imdami tikrus Čikagos laikraštinius savo vaizduojamiems personažams. Režisierius Wilder yra pats buvęs laikraštinkas ir jam patinka paleisti filmą iš žurnalistų gyvenimo. Čia filmui daugiausia ir panaudojamas kriminalinio teismo spaudos kambarys, kur laikraštinkai kortuodami laukia, kada bus kariamas mirtin nubaustasis nusikaltėlis Earl Williams, kurį čia vaidina Austin Pendleton.

Apsukriausieji filme laikraštinkai yra Walter Burns — redaktorius, kurį čia su giliu persiėmimu vaidina Walter Matthau, gana patyręs specialistas kriminaliniuose filmuose. Jo bendradarbį — reporterį Hildy Johnson — vaidina Jack Lemmon, sumaniai sukurdamas charakterį, kuris taikstosi vesti, bet kuris iš tikrųjų neatskiriamai surištas su rašomąja mašinėle. Tą mirtį nuteistą radikalą jaunuolį pamyla gatvės moteris, kurią filme su tikru karščiu suvaidina Carol Burnett. Humorui padidinti įvestas naivaus psichoanalisto gydytojo tipas, kuri čia įtikinančiai vaizduoja Martin Gabet.

Nors filmas atkuria Čikagos įvykius, bet jis susuktas San Francisco mieste. Didelių meniškų turtų filme nėra, bet gali jis tikti humoristiniam žiūrovo poilsiui išsiblaškimui, tik gaila, kad tas humoras tarpais toks grubus — prajuokina, bet ne taip labai džiugina.

LENNY

United Artists 111 minučių filmas iš gyvenimo komiko aktorius Lenny Bruce, kuris savo karjerą pradėjo naktiniuose klubuose ir susilaukė netikėto pasisekimo ir turto, gastroliuodamas Kalifornijoje. Jo programa ir asmenybė — kontroversinė, ypač kai jis kaskart labiau pradėjo vartoti nešvarumus kaip publiką intriguojančią medžiagą, taip pat susilaukdamas priekaištų, kad jis daug ką užgauna. Mirė teturėdamas 40 m. amžiaus, pripuolamai ar su tikslu, paimdamas per daug heroino narkotikų. Mirė narkotikų sužalotas, dėl palaido gyvenimo išsekęs, dažnai policijos sulaikomas, tardomas, teisiamas. Jo paskutiniai programos numeriai dažnai būdavo ištraukos iš jo teismų eigos.

Filmą Bob Fosse surežisavo, pagrindinei Lenny Bruce rolei pasikvietęs aktorių Dustin Hoffman. Filmą remiasi neseniai pasirodžiusiu draminiu veikalu, tuo pat Lenny vardu, kurį sukūrė Julian Barry. Filmą pusiau doku-

mentinis, panaudojant pasikalbėjimus su Bruce našle, motina, su jo pasirodymų agentu. Filmą nenori žeminti Lenny Bruce paėmusį savęs sunaikinimo kryptį, kaip kai kuriems atrodė, ant ra vertus, nesiekia jo ir nepateisinamai išaukštinti, pasukdamas kompromisų keliu ir vaizduodamas Lenny kiek apšvarintą, bet vis dėlto gana šiurkštų ir nevalyvą. Filme parodomas tokiame fone, kaip jis ir buvo: nykiuose naktiniuose klubuose, pigiuose viešbučiuose, plikose teismo salėse, kur jis grūmėsi su įstatymų sargais, tikėdamasis asmeniškų, žmogiškų pasikalbėjimų su teisėjais rasti teisybę.

Filme yra kalbos grubumų, kaip juos naudojo ir Lenny Bruce, siekdamas supurtyti žmones, išjudinti iš hipokrizijos, prietaringų nusištamų. Režisierius Fosse vis dėlto parodo nuosaikumą, ekrane atskleidamas Bruce susipainiojimą su moterimis ir skendimą narkotikuose. Hoffmanui iš esmės pavyksta pagauti esminius Bruce bruožus kalboje, tone, gestuose. Aktorė Valerie Perrine įtikinančiai vaidina Bruce žmoną, vaizduodama skausmą moters, netenkančios savo vyro, bet drauge ir jo įtraukiamos į tą pačią žemą sekso ir narkotikų pasaulį. Mąstančiam žmogui Lenny Bruce tragedija bus užuomina, kur krypta dabarties visuomenė, kurios daugelis narių pasuka tuo pat keliu.

Yra ir kitas nespaltotas filmas "Lenny Bruce Without Tears" tų pačių nuotaikų.

MURDER ON THE ORIENT EXPRESS

Lietuviams šis filmas tuo įdomus, kad tarp daugelio filmų žvaigždžių, įtrauktų į šį pastatymą, yra ir lietuvių kilmės garsenybė John Gielgud, kuris čia sėkmingai vaidina turtingo amerikiečio Ratchett (jį vaizduoja R. Widmark) patarnautoją Beddoes. Filmą susuktas pagal paslaptinę istoriją, sukurtą Agatha Christie. Fabula: Oriento traukinys, lekiančiam iš Istanbulo į Calais, nužudomas nemėgstamas amerikietis milijonierius. Kalnų griūčiai užvertus bėgius, traukinys sustoja, ir geležinkelio linijos direktorius — jį vaidina Martin Balsam — pakviečia belgą detektyvą Poirot (aktorius Albert Finney) išaiškinti nusikaltimą iki traukinys nuvyks į vietą. Detektyvo manieras — kaip komedianto, bet jis profesionališkai pradeda keleivių tyrimą. O tuos keleivius vaizduoja daugelis garsenybių: Ingrid Bergman — baugi ir kiek nervinga Afrikos misijonierė, Michael York ir Jacqueline Bisset — jauna Vengrijos karališkos giminės pora, Jean-Pierre Cassell —

BALSAS IŠ MINIOS

Šių metų sausio mėn. numeryje buvo Viktoro Nako straipsnis „Neparduokime jaunimo balso!“ Šį straipsnį mes pavadino diskusiniu, nes žinojome, kad ne visi su jo mintimis sutiks. Štai jau ir atsiliepė vienas skaitytojas iš to paties Detroito, iš kur yra ir minėto straipsnio autorius. Kai kurias jo mintis taip pat pavadintume diskusinėmis, nes ne visiems ir jos bus priimtinos. Šiam skaitytojui esame dėkingi už savo nuomonės pareiškimą, nes, iš įvairių pusių į tą patį dalyką pažvelgus, jis, be abejo, bus geriau bei teisingiau pažintas ir įvertintas.

Red.

Paprastas eilinis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės žmogelis, ir jau senukas, sugalvojo atsiliiepti į diskusinį studento Viktoro Nako straipsnį „Neparduokime jaunimo balso!“ Tas senukas žemaitukas, nepretenduodamas į neklaidingumą, mano, kad jaunimas, ypač studentai, kaip ir Viktoras Nakas, norėdami visuomenėje turėti svarbesnį vaidmenį, pirmiausia, jeigu dar ne per vėlu, turėtų patys glaudžiau susirišti ir susiorganizuoti, nes jų gretos mažėja ir silpnėja. Lietuvių Studentų Sąjungos ratukai, kurie ir taip jau yra labai silpni, gali visai subyrėti į šipulius. Bet argi Lietuvių Stu-

dentų Sąjunga nėra atskira, savarankiška organizacija, mielas Viktorai?

Tarp Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Amerikos Lietuvių Tarybos bendradarbiavimas ir sutarimas yra pakankamas, tik jiems mes netrukdykime bendradarbiauti. Tarp dviejų organizacijų ar dviejų žmonių nuomonių skirtumai nėra blogas dalykas. Juk nuomonės yra turtas, o jų įvairumas rodo žmonių skirtingus gabumus ir išsilavinimą.

Minėtame diskusiniame straipsnyje Viktoras Nakas rašo: „Didžiausios problemos iškyla, kai nėra vieno centro, kai organizacijos konkuruoja visokiausiose srityse, pvz. dėl prestižo, dėl darbų pasiskirstymo ir net dėl paties jaunimo“. Mielas Viktorai, netiesą rašote, kad Amerikoje nėra vieno centro, kad organizacijos konkuruoja visokiausiose srityse dėl prestižo ir dėl darbų pasidalinimo. Amerikoje jau seniai yra vienas organizacijų centras — tai Amerikos Lietuvių Taryba. Altą yra tartum visų Amerikos lietuvių organizacijų vainikas, visų organizacijų organizacija Amerikoje. Su Altos vardu yra susieti visi didieji ir svarbiausieji Amerikos lietuvių ir jų organizacijų darbai. Altą ir ateinančioms kartoms liudys senųjų lietuvių ateičių tautinį ir politinį subrendimą.

konduktorius, Sean Connery — britų karininkas, grįžtas iš Indijos, Vanessa Redgrave — jo nuolatinė kompanionė, Wendy Hiller — rusų aristokratė, Anthony Perkins — milijonieriaus sekretorius.

Taigi filmo direktorius Sidney Lumet yra sutraukęs visą galeriją žinomų ekrano vilkų. Amerikiečių recenzijos filmu gėrisi, nors lietuviui ji nėra taip labai imponuojanti, kad ir turintį intrigą ir laikoma tinkama tokiam poilsio išsiblaškimui. Nuostabu tik, kad Agathos Christie veikalas, pagal kurį šis filmas susuktas, yra pasirodęs prieš 40 metų ir tik pereinamųjų metų pabaigoje Paramount bendrovė išvedė jį į ek-

raną. Filmą užima dvi valandas su truputiuku.

Nors filmas prasideda vaiko pagrobimu ir žinia apie jo nužudymą, nors traukinį viskas sukasi apie turtuolio žudikų ieškojimą, tačiau scenarijaus kūrėjas Paul Dehn stengėsi filmą daryti ne tiek kriminalinį, kiek savotiškai pramoginį; tam padėjo ir Tony Walton sugalvotas pastatymo išplanavimas, gera Lumet režisūra ir raiškios Geoffrey Unsworth nuotraukos, kad net katalikų filmų biuletenis šį filmą pavadino „vienu iš geresnių 1974 m. pramoginių filmų“. Tam amerikiečiai kritikai pritaria, nors mes nebūtume tokie entuziastai.

Juozas Prunskis

Mielas Viktorai, kai Amerikos lietuviai suorganizavo Altą, Jūsų dar nebuvo šioje ašarų pakalnėje. Po šio karo, kai Altos vadai Vašingtone kalbėjo visų Amerikos lietuvių vardu, lietuviai pabėgėliai poteries kalbėjo, kad tik Amerikos prezidentas patenkintų Altos vadų, kalbančių visų lietuvių vardu, prašymus. Taip man tada rašė mano pažįstamieji, gyvenantieji Vokietijoje.

Tuo metu lenkai, gerokai peikdami lietuvius "dipukus", gyrė senųjų lietuvių išeiviją Amerikoje, o Altą ir Amerikos Lietuvių Šalpos Fondą rodė kitiems pavyzdžiu, kaip reikia veikti.

Šis paprastas eilinis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės žmogelis dažnai prisimena Lietuvių Bendruomenės Detroito skyriaus steigiamąjį susirinkimą, po kurio tuojau buvo kalbama, kad ši organizacija tuoj turės perimti valdžią iš Leonardo Šimučio ir Pijaus Grigaičio. Tada su vienu bendruomenininku kalbėjausi iki 2 val. nakties. Aš jam sakiau, kad nereikia skubėti, o jis man įrodinėjo, kad tuoj reikia perimti valdžią, nes yra daug asmenų, kurie tam darbui būtų labai tinkami.

Labai netolimoje ateityje galėtų atsirasti ir daugiau dar naujesnių ateivių iš Lietuvos. Jiems atsiradus, galėtų atsirasti ir nauja organizacija, kuri gal nenorėtų veikti drauge su dabartinėmis mūsų organizacijomis. Tai būtų vėl daina be galo.

Mielas Viktorai, šis paprastas eilinis PLB žmogelis galėtų šiuo reikalu ir daugiau pakalbėti, bet geriau yra laikytis senosios liaudies išminties: mažiau žodžių, daugiau prasmės. Be to, tas eilinis žmogelis norėtų ir pasiklausti, ką šiuo svarbiu reikalu pasisakytų ir kiti, jaunesni, mokytesni ir protingesni.

P. P., Detroit, Mich.

RAŠYTI APIE PAGRINDINIUS DALYKUS...

"Laiškų Lietuviams" redaktoriams reikėtų priminti, kad būtų daugiau rašoma apie svarbiausius pagrindinius dalykus. Daug praeities smulkmenų aprašinėti nevertėtų. Net ir fortų gyvenimo nevertėtų reklamuoti. Užtenka, kad dėl jų kiti pirštais bado.

Norėčiau, kad būtų pastebėtos labiau degančios temos, aktualios šiems laikams. Taip pat reikėtų prisiminti dažnai Tėvo Bružiko kartotus žodžius, kad "gėdą" visuomet ir visur turime pridengti.

Nuoširdžiai Jūsų S. M.

TRUMPAI IŠ VISUR

- *Čekoslovakijos komunistinis režimas* net apie 40 kunigų pašalino iš parapijų, daugelį įkalindamas. Tarp įkalintų kunigų yra du jėzuitai: kun. Alojz Litva ir kun. Frantisek Bohnak.

- Dr. *Bernard Nathanson*, vienas iš veikliųjų organizatorių, kad būtų atšaukti įstatymai, kuriais varžomi abortai, dabar tapo faktų įtikintas, kad abortai yra žudymas. Jis pats buvo didžiausios vakarinės valstybės abortų klinikos direktorius. Toje klinikoje buvo padaryta per 60,000 abortų. Dabar jis skelbia, kad jam nėra abejonės, jog žmogaus gyvenimas atsiranda nuo pat jo prasidėjimo motinos kūne.

- *Pijaus XII ir Jono XXIII* beatifikacijos pradinis procesas yra pradedamas Vatikane.

- *Britų parlamentas atsisakė* sprendžiamojo balso Anglijos Bažnyčios mokslo ir liturgijos klausimuose. Atstovų rūmuose tai praėjo 145 prieš 45 balsų dauguma.

- *Sudane atstatoma bažnytinė hierarchija*, kurios veikimas buvo sukliudytas persekiojimų metu. Naujai paskirtasis Kartumo arkivyskupas Augustinas Baroni pareiškė, kad pirmasis jo uždavinys bus suorganizuoti bažnytinę hierarchiją septyniose vyskupijose ir atstatyti uždarytas parapijas.

- *Naujame, 94-me JAV kongrese* yra 123 katalikai; ankstyvesniame kongrese buvo 93. Padaugėjo ir žydų: buvo 14, dabar — 24. Save laikančiais ateistais yra 6.

- *Seserys vienuolės*, anksčiau išstremtos iš Sudano, dabar vėl pakviestos sugrįžti. Ypač įvertinamas jų darbas, globojant raupsuotuosius.

- *Austrijoje* yra 3,332 vyrai vienuoliai, iš jų 2,314 kunigų. Net 323 austrų kunigai dirba misijose.

- *Šventieji metai Lietuvoje* didesnėse šventovėse minimi bent vieną kiekvieno mėnesio sekmadienį. Rengiamos specialios rekolekcijos, atgailos dienos, Švenčiausiojo adoracija.

- *Okupuotoje Lietuvoje* 1974 m. pabaigoje buvo daug kratų, areštų Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžy, Ukmergėje, Utenoje, Alytuje, Šakiuose ir kitur. Keturi lietuviai nuteisti į koncentracijos stovyklas nuo vienerių iki 8 metų. Vienas Vilniaus lietuvis nuteistas 8 m. kalėjimo už tai, kad klausydavosi Vakarų radijo stočių, pagautas žinias įrašydavo į juostelę ir jas pertransliuodavo trumpomis bangomis. Daug areštų ir nuteisimų ryšium su pastangomis užgniaužti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką.

- *Lietuvoje* 1974 m. mirė 22 kunigai. Paskutinis mirė kun. Alf. Radzvilas — gruodžio 15 d. Kunigu išventintas 1930 m., paskutiniu metu buvo Šaulių Šv. Jurgio parapijos klebonas.

- *1975 šventaisiais metais* kiekviena penktadienį Šv. Petro aikštėje, Romoje, vakarais būna Kryžiaus kelio stočių pamaldos, o kiekvieno šeštadienio vakarais kalbamas rožinis.

- *Į Romos muziejus* visi, turintieji maldininko bilieta, 1975 šventaisiais metais įleidžiami nemokamai.

- *Specialios pamaldos menininkams, žurnalistams ir sportininkams* Romoje Šv. metų proga bus balandžio 6 d.; rugsėjo 7 d. bus moterų diena, o lapkričio 23 d. — viso pasaulio karių — maldininkų kelionė.

- *Visame pasaulyje veikia* 91,400 katalikų pradžios mokyklų su 21 milijonu mokinių, ir 28,600 vidurinių bei aukštesnių mokyklų su daugiau negu 8 milijonų moksleivių. Apie 730,000 studentų lanko katalikų universitetus. Taigi iš viso katalikų mokyklos turi apie 30 milijonų auklėtinių pasaulyje. Daugiausia katalikų pradžios mokyklų yra Afrikoje — net 27,630. Europoje jų yra 24,670 su 4 milijonais mokinių.

- *Naujojo Testamento vertimas į vokiečių kalbą*, paruoštas jungtinėmis katalikų ir protestantų mokslininkų jėgomis, turi tokį pasisekimą, kad jo gana greit išpirko milijoną egzempliorių.

- *Komitetas prieš šventvagiškus žodžius* spaudoje ir kitose susižinojimo priemonėse veikia New Yorke. Įstatymai draudžia to-

kius nusikaltimus. Komitetas perspėja nusikaltusius ir pasisako prieš tikinčiųjų abejingumą ir neveiklumą kovoje prieš tą negerovę.

- *Arkiv. J. L. Bernardin*, JAV vyskupų konferencijos pirmininkas, turėdamas mintyje, kad Jungtinės Tautos yra 1975 m. paskelbusios moterų teisių metais, savo rašte pasmerkė moterų patiriamą nelygybę atlyginimų ir kitais atvejais, bet taip pat pasisakė ir prieš kai kuriuos "moterų savimeiliškus reikalavimus, kurie yra tokie pat savimeiliški, kaip kai kurių vyrų". Arkivyskupas taip pat pasmerkė kai kurių moterų sąjūdžių pasisakymą už laisvę žudyti negimusius kūdikius.

- *Pirmąją moterį ambasadore* prie Vatikano paskyrė Bangladesh. Ambasadorės pavardė Humayan Rasheed Choudhury.

- *Maronitų patriarchas* kardinolas Paul Pierre Meouchi mirė sausio 11 d. Beirute, Libane. Buvo 80 m. amžiaus. Maronitai turi savas apeigas, bet jie yra katalikai.

- *Vengrijoje* popiežius Paulius VI paskyrė penkis naujus vyskopus. Dabar iš 11 Vengrijos vyskupijų tik dvi neturi vyskupų.

- *Zaire respublikoje*, Afrikoje, prezidentas Mobutu uždraudė tikybos dėstymą mokyklose. Vieton to plečiamas "mobutizmo" kultas.

- *Vatikanas* išleido skatinimą katalikams ir žydams palaikyti gyvesnį dialogą ir bendravimą veikloje ir maldoje.

- *Net 4 mil. dolerių Pensilvanijos valstybė* išmokėjo 29-nioms parapijoms ir kitoms privačioms mokykloms vadovėliams ir įvairiems pagalbiniam vaikų aptarnavimams, kaip patarimų teikimui, atsilikusių mokymui skaityti, kalbos trūkumų taisymui, klausos pagerinimui.

- *Mozambiko sostinės arkivyskupu* paskirtas negras pranciškonas kun. A.J.M. Dos Santos, pirmas afrikiečių kilmės kunigas, išventintas toje buvusioje Portugalų kolonijoje.

- *Liurde* pereinamais metais buvo penki su puse mėnesio užtrukusi kankinio palaimintojo Maksimilijono Kolbės paroda. Jos iniciatorius ir organizatorius buvo šveicarų

pranciškonas tėv. Mauricijus Moullet. Parodos tikslas — priminti to švento vyro vienybės ir meilės jausmą, kaip skelbia Šventųjų metų šūkis. Paroda vyko Švč. M. Marijos paviljone, kur yra ir šv. Bernadetos muziejus.

- Šventaisiais metais bus paskelbti šeši nauji šventieji: Švč. Mergelės Marijos dukterų vienuolijos įkūrėja ispanė vienuolė Vincenta Vacuna (mirusi 1890 m.), Švč. Trejybės ordino reformatorius kun. Jonas della Concezione (miręs 1613 m.), Šv. Juozapo kongregacijos kūrėja Anna Seton (m. 1821 m.), domininkonas kun. Jonas Macias (m. 1345 m.), Airijos primas arkiv. Oliver Plunkett, nukankintas 1861 m. ir arkiv. Justinas de Jacobis, misijonierius Abisinijoje (m. 1860 m.).

- Parama *misijoms* kasmet auga. 1974 metais per tikėjimo platinimo draugiją Romoje katalikų misijoms buvo suaukota 46 mil. dolerių.

- *Vatikano atstovas Kuboje* arkiv. Cesare Zacchi pakeltas į nunciјаus laipsnį.

- *Vienas pirmaujančių Amerikos mąstytojų* — Russell Kirk (tokiu jį pripažino žurnalai *Time* ir *Newsweek*) pareiškė: "Didžiausias tvarkos veiksnys, kokį pasaulis kada žinojo, yra Katalikų Bažnyčia... Dabar ji atrodo kritusi į maišatį, bet mes turime autoritetinę žodį, kad ji išsilaikys iki pasaulio pabaigos". Kirk yra rašytojas, filosofas, pedagogas, paskaitininkas ir politinis mokslininkas. Jis yra atsivertęs į katalikybę, pakrikštytas po II Vatikano susirinkimo. Yra gavęs šešis mokslo laipsnius iš įvairių universitetų. Laikraščio "Twin Circle" bendradarbiui jis pareiškė, kad kataliku tapo įsitikinęs, jog čia tikroji Bažnyčia.

- *Nauja bažnyčia* pastatyta Plocke, Lenkijoje. Pasisekė nugalėti visus komunistų vyriausybės trukdymus, nors bažnyčios statyba užsitęsė 35 metus.

- *Trapistai pardavė savo gaminamo Oka sūrio paslaptį*, kurią težinojo tik trys jų vienuoliai Notre Dame du Lac abatijoje, ties Šv. Lauryno ir Ottawos upių santaka, Kanadoje. Formulę nupirkusieji išprašė, kad dar per trejus metus trapistai prižiūrėtų sū-

rių gamybą. Sūriai turi ypatingą pasisekimą — per metus jų išperkama iki milijono svarų, tačiau vienuolynas ryžosi daugiau koncentruotis į dvasinę sritį, negu į komercinę sūrių gamybą.

- Šv. *Tomo universitetas* Houstone, Texas, gavo milijono dolerių dovaną iš Cullen fondo, kuris tą auką skyrė muzikos studijoms finansuoti ir naujų muzikos departamento rūmų statybą paremti.

- Birminghamo, Anglijoje, arkivyskupas pranešė, kad nebus bažnytinių laidotuvių tiems, kurie žus, padėdami bombas ką nors išsprogdinti.

- Berniukų miestas yra įsteigtas laisvosios Kinijos saloje Taiwane. Jam vadovauja amerikietis kunigas Edwin J. McCabe, padedamas jauno veterano invalido, kuris neturi rankų ir vienos kojos. Tas berniukų miestas yra už 60 mylių nuo sostinės Taipei.

- Karinė Peru vyriausybė, uždarydama dar du žurnalus ir išstremdama 10 laikraštinių, beveik visiškai baigė sunaikinti laisvąją spaudą.

- Kanados katalikų vyskupai kreipėsi į vyriausybę, kad nevykdytų savo pasiryžimo gražinti į Haiti 500 imigrantų. Daugelis jų skundžiasi, kad juos gražinus į Haiti, laukia dideli kankinimai, nes jie yra laikomi opozicionieriais. Vyskupai savo prašyme pažymi, kad toks priverstinis gražinimas būtų priešingas Kanados svetingumui.

- Laikraštlininkas P. J. Scott, protestuodamas prieš abortus, pareiškė, kad jokia tauta negali išsilaikyti, jei kasmet nužudo 1,200,000 busimųjų piliečių.

- Gausūs arabų kapitalai, gaunami už žibala, bus panaudojami musulmonų tikybos plėtimui Afrikoje. Jau ir dabar musulmonų agresyvumas yra padidėjęs. Kai kuriose vietose jau vystosi šaltasis karas su krikščionimis. Apie tai Kamerūno savaitraštyje rašo kun. J. P. Beyami.

- Šventaisiais metais popiežius atvykstančius maldininkus priims audiencijoje du kartus savaitėje: trečiadieniais ir sekmadieniais. Verbų sekmadienį įvyks didžiulė jaunimo manifestacija Šv. Petro bazilikos aikštėje. Dalyvaus jaunimas iš viso pasaulio.

Šv. Juozapo, darbininkų globėjo, šventės proga gegužės 1 dieną iš viso pasaulio atvykę darbininkai dalyvaus specialiose iškilmėse. Gruodžio 8 d., Marijos Nekalto Prasidėjimo šventėje, bus minima 10 metų sukaktis nuo II Vatikano susirinkimo užbaigimo. Dalyvaus viso pasaulio vyskupų atstovai. Misijų dienos proga popiežius paskelbs du naujus šventuosius ir palaimintuosius.

- Protesto laiškas prieš Lenkijos komunistų vyriausybę buvo perskaitytas visose Varšuvos bažnyčiose. Laišką parašė kard. Vyszynskis, protestuodamas dėl vienos koplyčios nugriovimo Varšuvoje.

- Visose Rytų Vokietijos bažnyčiose buvo perskaitytas vyskupų protesto laiškas prieš valstybės monopolį mokymo ir auklėjimo srityje. Laiške primenama Jungtinių Tautų charta ir Rytų Vokietijos konstitucijos 20-tas paragrafas, kur garantuojama lygios teisės visiems piliečiams.

- Religinės muzikos festivalio metu Varšuvoje buvo atlikta septyniuose bažnyčiose apie 200 įvairių religinių kūrinių.

- Palaimintoji Elzbieta Seton bus paskelbta šventąja š.m. rugsėjo 14 d. Tai bus pirmoji JAV gimusi moteris šventoji. Ji buvo gimusi Niujorke 1774 m. protestantų šeimoje. Būdama 19 m. amžiaus, ištekėjo už W. M. Seton (jos mergautinė pavardė buvo Bayley). Viena katalikų šeima parodė daug meilės, globodama jos vyrą ir visą šeimą, kai vyras sunkiai sirgo. Tai ją labai paveikė. 1805 m. ji tapo katalike ir vėliau įsteigė šaričių vienuolyną, padėdama pagrindus parapijinėms mokykloms Amerikoje.

- Vakarų Vokietijoje leidžiami 22 dieciziniai laikraščiai, kurių tiražas yra du milijonai. Misijų laikraščių tiražas — 1 milijonas. Yra apie 60 organizacijų, kurios leidžia savus laikraščius. Jų tiražas — 5 milijonai. Savaitraščių tiražas — du milijonai. Iš viso Vakarų Vokietijos katalikiškų laikraščių tiražas siekia 10 milijonų. Taip pat yra ir gerų katalikiškų žurnalų. Rytų Vokietijoje tegali išėiti du katalikų laikraščiai. Jų tiražas — tik apie 60 tūkstančių. Mat, sunku gauti popieriaus.

- Nauju Tarptautinės katalikų spaudos sąjungos pirmininku yra išrinktas F. Riccoli, italų katalikų spaudos sąjungos pirmininkas ir krikščionių demokratų grupės atstovų rūmuose vadovas.

- Meksikos katalikai nusprendė atstatyti Gvadalupės šventovę, kuri jau yra 265 metų senumo ir, išmunkant pamatams, yra pradėjusi skilti.

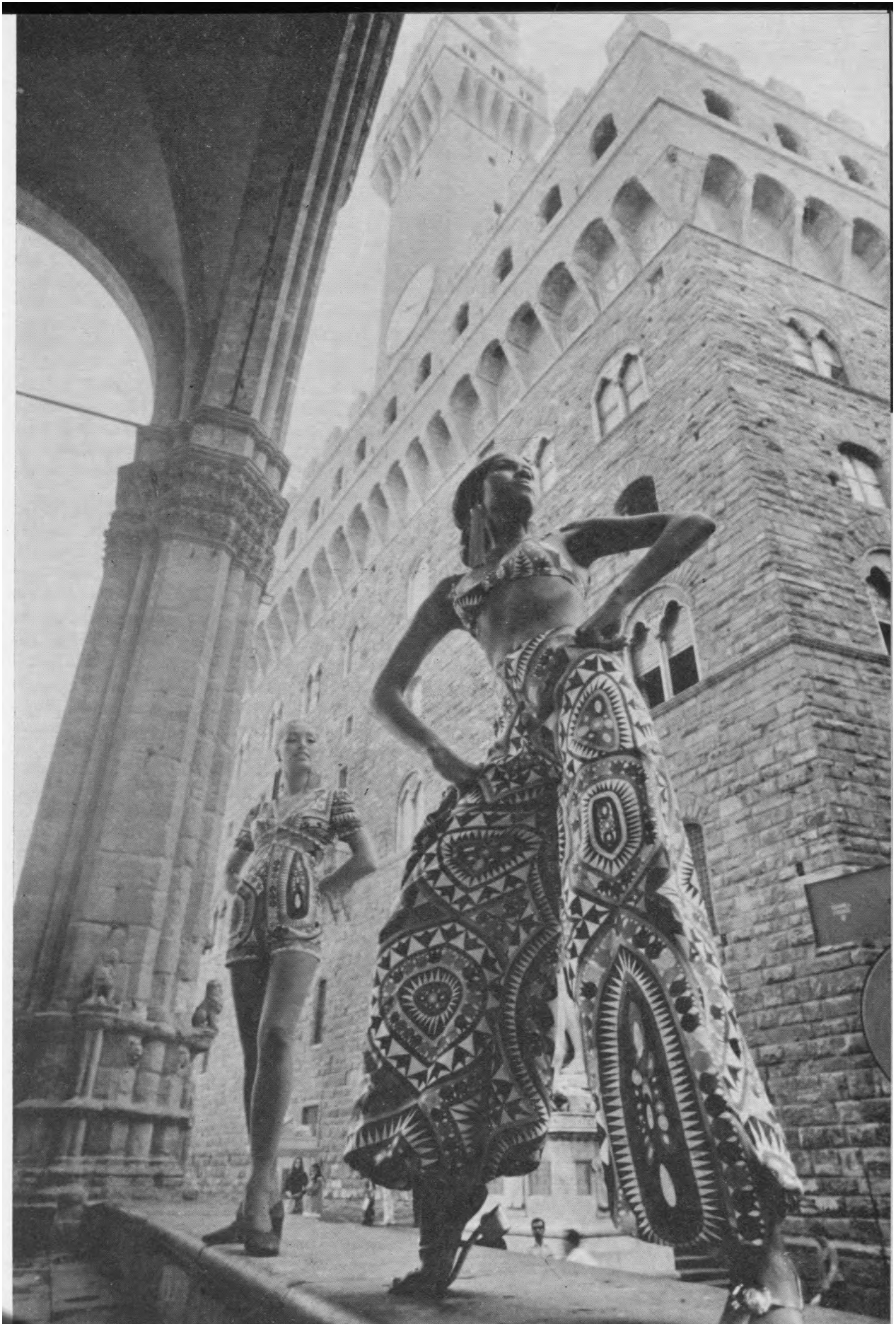
- Brown universitete. Providence, R.I., apie 500 katalikų nusprendė grįžti prie penktadienio pasninko, norėdami savo susilaikymu prisidėti prie maisto krizės pašalinimo.

- Kardinolas P. E. Leger, prieš aštuoneirus metus atsisakęs vyskupo pareigų Montrealyje ir nuvykęs į Afriką, tarnavo raupsuotiesiems. Grįžęs atgal į Kanadą, pradės eiti klebono pareigas Šv. Magdalenos parapijoje. Būdamas Afrikoje, Kamerūno sostinėje, jis įsteigė mokyklą raupsuotiesiems, suorganizavo keletą raupsuotųjų klinikų, kurių tolimesnis veikimas yra jau užtikrintas.

- Katalikų ir ortodoksų teologai, dvi dienas posėdžiavę Niujorke, sutarė kai kuriais bendrais Bažnyčios klausimais. Posėdžiuose dalyvavo 20 teologų. Vadovavo graikų ortodoksų arkivyskupas Iakovas ir Washingtono katalikų arkivyskupas W. W. Braun. Po panašių ankstyvesnių posėdžių abi pusės buvo paskelbusios bendrus pareiškimus apie Eucharistiją, moterysčių tvarkymą, žmogaus gyvybės šventumą.

- Kolumbijos atstovų rūmai 111 balsų prieš 39 ratifikavo su Vatikanu pasirašytąją naują konkordatą, kuris išgalios vieton ankstyvesnio, dar 1887 m. sudaryto. Naujasis konkordatas buvo sudarytas 1973 m. ir tuoj Kolumbijos senato patvirtintas, tačiau atstovų rūmuose ilgiau užsitęsę debatai dėl kai kurių klausimų, kuriais tvarkomi religinės laisvės, moterystės ir švietimo reikalai.

- Kalifornijos gubernatorius Reagan, baigdamas savo kadenciją, pasakė, kad Bažnyčios, gal būt, yra kompetentesnės už vyriausybės žmones spręsti šio krašto socialines problemas. Jis siūlė labiau susidomėti Bažnyčių socialine įtaka.

[antrąjį šimtmečio ketvirtį.

“Laiškai Lietuviams”, atšventę sidabrinę 25 metų sukaktį, žengia į antrąjį šimtmečio ketvirtį. Jubiliejinė šventė š.m. vasario mėn. 23 d. Jaunimo Centre praėjo labai gražiai. Paprastai, bet skoningai Algirdo Kurausko, Antano Poskočio ir Česlovo Rukulžos pastangomis apipavidalinta scena, iškilmingai Agotos Rimienės išpuošti ir gausiai skaniais valgiais Leokadijos Matulevičienės apkrauti stalai tuoj visus dalyvius šventiškai nuteikė.

Po trumpo įvadinio žodžio redaktorius į sceną pakvietė visus redakcijos ir administracijos narius, o mergaitės jiems prisegė po gražią baltą gėlę. Šių metų konkurso vertinimo komisija (Nijolė Užubalienė — pirm., Danutė Bindokienė — sekr. ir nariai: Aleksandra Likanderienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas) buvo gana reikli ir suprato, kad “Laiškams Lietuviams” reikalingi tam tikro lygio straipsniai, todėl pirmos ir antros premijos nutarė niekam neskirti. Buvo lygiai įvertinti ir premijuoti (po 50 dol.) trys straipsniai. Šios laimingosios visos buvo moterys: Marija Eivaitė, Nina Gailiūnienė ir Nijolė Gražulienė. Na, vyrai, nenusileiskit — kitais metais tarp konkurso laimėtojų norime matyti ir jūsų pavardes!

Šių premijų mecenatai buvo Vincas ir Ona Kuliešiai (100 dol.) ir Stefanija Rudokienė (50 dol.). Jolitos ir Vidos Kriaučeliūnaičių (150 dol.) ir Birutės Lieponytės (100 dol.) premijos pasilieka ateinančiam konkursui, kuris netrukus bus paskelbtas.

Po trumpų mecenato V. Kuliešiaus ir laureatės N. Gražulienės kalbelių buvo pagrindinė šios šventės kalba. Redakcijos narė Nijolė Užubalienė labai taikliais žodžiais apibūdino “Laiškų Lietuviams” nueitą kelią, jų tikslus ir metodus.

Meninę dalį puikiai atliko Nerija Linkevičiūtė (mezzosopranas) ir Bernardas Prapuolenis (baritonas), akompanuojant muzikai Manigirdui Motekaičiui. Publika jiems nesigailėjo ovacijų. Jų atlikta programa buvo šviežia, jaunatviška, natūrali.

Po meninės programos, kun. dr. J. Prunskiuo sukalbėjus invokaciją, sužibo ant stalų žvakės ir prasidėjo vakarienė, kuriai vadovavo redak-

cijos narys Vytautas Kasniūnas. Buvo perskaityta keletas sveikinimų: J.E. vysk. Vincento Brizgio, Lietuvos Generalinės konsulės Juzės Daužvardienės, PLB pirmininko Broniaus Nainio, lietuvių jėzuitų provincijolo Gedimino Kijausko, S.J. Žodžiu sveikino Ateitininkų Federacijos vadas dr. Petras Kisielius, buvęs “L.L.” redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas, LŽS vardu Algirdas Pužauskas ir svečias iš Čilės prof. J. Kakarieka. Giedant “Laiškams Lietuviams” ilgiausių metų, buvo prijungtos ir kitos “intencijos”, nes kaip tik tą dieną savo gimtadienį šventė Irena Kriaučeliūnienė ir M. Strumskis.

Baigiantis vakarienei, buvo loterija, kuriai fantus dovanavo: Magdalena Stankūnienė (du paveikslus), Antanas Petrikonks (paveikslą), Antanas Lingys (dėžę šampano), Norman Buršteinas (kailius) ir A. Lietuvninkas (gėrimų).

Visiems čia suminėtiems asmenims, vienu ar kitu būdu prisidėjusiems prie šios šventės pasisekimo, labai nuoširdžiai dėkojame. Taip pat esame labai dėkingi už visokeriopą paramą bei talką Agotai ir Kazimierui Rimams, D. Varneckienei, Danutei ir Gediminui Vakariams, R. Andrijauskienei, D. Augienei, J. Kuolienei, G. Musonienel, L. Seibutlenei, S. Statkienei, S. Stoškutei, A. Vepštenei, K. Petrelkenei, Virgilijui Kauliui, L. Andrijauskaitei, V. Musonytei, D. Petreikytei, V. Polikaitytei. Dėkojame K. Donelaičio Aukšt. Lituanistinės mokyklos mokinėms: R. Andrijonaitei, S. Drungaitel, D. Garūnaitei, V. Kliknaitei, N. Šerelytei, N. Šimkutei ir D. Užubalytei. Be abejo esame dėkingi visiems redakcijos ir administracijos nariams, konkurso vertinimo komisijai ir konkurso dalyviams, o taip pat ir visiems šios šventės svečiams. Ypatinga padėka N. Linkevičiūtei ir B. Prapuoleniui, kurie iš savo honorarų aukojo “Laiškams Lietuviams” po 25 dol., taip pat ir visiems, kurie mus sveikino, pridėdami piniginę auką. Jų visų pavardės yra atskirame jėzuitų veiklos biuletenyje — Mūsų Žiniose”, kurios buvo išleistos specialiai šia proga.

Visiems šiems asmenims, o taip pat ir tiems, kuriuos gal pamiršome paminėti, prašome gausios Viešpaties palaimos.

“L.L.” redakcija ir leidėjai

ATSIUSTA PAMINĖTI

Stasys Barzdukas. LIETUVIS SAVO TAUTOJE, VALSTYBĖJE, BENDRUOMENĖJE. Mintys tautiniam ir visuomeniniam ugdymui bei ugdymuisi. Išleido JAV LB Švietimo Taryba 1973 m. 258 psl., kieti viršeliai, kaina 6 dol. Galima užsisakyti šiuo adresu: Antanas Kareiva, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Tai seniai lauktas vadovėlis lituanistinėms mokykloms. Be abejo, jis bus labai pravartus ir jaunimo organizacijoms bei tėvams.

Andrius Ryliškis. FRAGMENTAI IŠ PRAEITIES MIGLŲ. Atsiminimai. Redagavo Povilas Gaučys. 536 psl., kaina 12.50 dol. Šioje storoje knygoje aprašyti atsiminimai iš Rusijos bei Lietuvos gyvenimo nuo 1863 iki 1944 m. Knygą galima gauti "Drauge" ir pas platintojus.

Zenta Tenisonaitė. ŠVIESOS ILIUZIJOS. Eilėraščiai. Spausdino "Nida", Ladbroke Gardens, London, W11 2PT, Anglijoje. 56 psl., kaina 2 dol. Viršeli piešė pati autorė.

Juozas Šiušis. ILGESIO GIESMĖS. Eilėraščių rinkinys, skirtas Tėvynei, Broliams, Motinai. Buenos Aires, 1973 m. 46 psl., kaina nepažymėta.

Arėjas Vitkauskas. SPINDULIAI IR ŠEŠĖLIAI. Eilės. Pirmoji kregždė. Išleido Julė Vitkauskaitė 1926 m. Kaune. Perspausdinta 1975 m. Viršeli piešė J. J. Steponavičius. 64 psl., kaina nepažymėta.

THE CHURCH SUFFERING. Chronicle of the Catholic Church in Lithuania, No. 8. Išleido L.R.K. Kunigų Vienybė, 64-14 56th Rd., Maspeth, N.Y. 11378.

FILATELISTŲ DRAUGIJOS "LIETUVA" BIULETENIS. 1975 m. sausis-kovas, nr. 1(163). Prenumerata metams — 5 dol. Galima užsisakyti šiuo adresu: Kazys Rožanskas, 6941 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Alfonsas Nyka-Niliūnas. VYNO STEBUKLAS. Eilėraščiai. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1974 m. Aplankas Petro Mikalajūno. Kieti viršeliai, 76 psl., kaina 5 dol.

MEDICINA. Nr. 3(48). Pasaulio Lietuvių Gydytojų sąjungos žurnalas. Redaktorius — Kazys Pemkus, M.D., 1022 Beau Brummel Dr., Sleepy Hollow, Ill. 60118. Administratorė — L. Dargienė, 10326 Kipling St., Westchester, Ill. 60153. Prenumeratos kaina 10 dol. metams.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija Eivaitė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Algirdas Kurauskas, Nijolė Užubalienė. Administracija: Petras Kleinotas, S.J., ir Aleksandra Likanderienė. Viršelis — Algirdo Kurausko. Skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Telef. — 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.